

Očekivanja roditelja i odgojitelja od međusobne suradnje

Županić, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:102594>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-02**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**JELENA ŽUPANIĆ
DIPLOMSKI RAD**

**OČEKIVANJA RODITELJA I
ODGOJITELJA OD MEĐUSOBNE
SURADNJE**

Zagreb, rujan 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Jelena Županić

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Očekivanja roditelja i odgojitelja od međusobne suradnje

MENTOR: dr.sc. Adrijana Višnjić Jevtić

Zagreb, rujan 2018.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
Summary	2
1. UVOD	3
2. OBITELJ	5
2.1. Roditeljstvo	7
3. KOMPETENCIJE ODGOJITELJA U SURADNJI S RODITELJIMA	10
3.1. Komunikacijske kompetencije odgojitelja	12
3.2. Odgojitelj u ulozi inicijatora i organizatora suradnje	13
4. SURADNJA RODITELJA I ODGOJITELJA	16
4.1. Aktivno uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni proces	20
4.2. Prepreke suradnji	22
5. METODOLOGIJA	26
5.1. Cilj istraživanja	26
5.2. Uzorak ispitanika	27
5.3. Instrument	30
5.4. Rezultati i rasprava	31
6. ZAKLJUČAK	47
LITERATURA	49
PRILOZI	53
Izjava o samostalnoj izradi rada	66

SAŽETAK

U svakom dječjem vrtiću roditelji bi trebali biti aktivni sudionici u odgojno-obrazovnom procesu i ravnopravni partneri s odgojiteljima. Osim što pozitivna suradnja i partnerstvo pozitivno utječu na cjelokupni djetetov razvoj, roditeljima i odgojiteljima daju priliku za unaprjeđenje kompetencija, životnih i profesionalnih uloga (Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, 2012). Kako bi se ispitala očekivanja o suradnji između roditelja i odgojitelja djece u dječjim vrtićima, koristila se modificirana verzija instrumenta za roditelje i odgojitelje: *Parent Survey of Family and Community* (Sheldon i Epstein, 2007). U istraživanju su sudjelovali roditelji i odgojitelji iz dječjih vrtića na administrativnom području grada Čakovca.

Rezultati istraživanja pokazali su kako postoji statistički značajna razlika s obzirom na dob odgojitelja što pozitivno korelira s učestalijim provođenjem suradnje. Također, statistički značajna razlika postoji u suradnji između odgojitelja i roditelja s obzirom na zavisnu varijablu *Razgovori s roditeljima* te između odgojitelja i roditelja s obzirom na bračni status u varijabli *Najčešći oblici*, pri čemu se tek djelomično prihvaća glavna hipoteza. Istraživanje je pokazalo kako su roditelji zadovoljni dječjim vrtićima, a odgojitelje procjenjuju kompetentnima i pristupačnima. Također i odgojitelji sami sebe procjenjuju istima te iskazuju zadovoljstvo vlastitim poslom, na što zasigurno utječe pozitivno ostvarena suradnja s roditeljima. Iako se odgojitelji slažu da bi aktivnije uključivanje roditelja pozitivno utjecalo na sve aspekte vrtićkog življenja, podatak koji ostavlja prostor za veći angažman odgojitelja u vidu aktivnijeg uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni proces jest taj što roditelji navode kako pomoć u svojoj roditeljskoj ulozi najčešće traže od drugog roditelja ne koristeći mogućnost razgovora sa stručnom osobom. Rijetko se uključuju u procese planiranja, provođenja i vrednovanja odgojno-obrazovnog rada, dok se suradnja najčešće ostvaruje putem roditeljskih sastanaka i druženja što često rezultira pasivnošću roditelja. Unatoč tome, roditelji i odgojitelji svoje su međusobne odnose procijenili pozitivnima te se može reći kako su na tragu stvaranja istinskog partnerstva.

Ključne riječi: roditelji, odgojitelji, suradnja, partnerstvo, kompetencije

Summary

In every kindergarten parents should be active participants in the education and care process as well as equal partners to kindergarten teachers. Positive collaboration and partnership not only have a positive impact on the entire development of a child but also give parents and kindergarten teachers a chance to positively improve their competence, including skills needed in life and profession. (Handbook for the Self-Evaluation of Early Childhood and Preschool Education Institutions, 2012). In order to obtain the opinion on collaboration between parents and kindergarten teachers, the revised *Parent Survey of Family and Community* (Sheldon and Epstein, 2007) was filled out by parents and kindergarten teachers. The research included parents and kindergarten teachers from kindergartens in the administration region of Čakovec City.

The research results demonstrate that a statistically relevant difference concerning the age of kindergarten teachers exists which has a positive correlation with more frequent collaboration. In addition, there is also a statistically relevant difference determined by the T-Test in relation to the collaboration between the parents and the kindergarten teachers with reference to the dependable variable *Communication with Parent*, the main hypothesis bring only partially accepted. The research has shown that the parents are satisfied with the kindergartens and they consider the kindergarten teachers to be competent and approachable. Furthermore, kindergarten teachers feel the same about themselves and are satisfied with their jobs which is definitely due to the positive collaboration with parents. Moreover, the kindergarten teachers find that if parents are involved more actively, all the aspects of kindergarten life are positively affected as well. However, the data also indicates that the kindergarten teachers could make an effort to include the parents in the education and care processes more actively as the parents stated that they seek help in their role as a parent from other parents and do not opt for a conversation with a professional. Additionally, they also rarely take part in planning processes, implementation and evaluation of provided education and care while the collaboration is mostly established at parents' meetings and gatherings which often results in the passive role of the parents. In spite of this, the parents and kindergarten teachers evaluated their relationships as positive and one can say that they have achieved a successful collaboration and are on the way to create a true partnership.

Key words: parents, kindergarten teachers, collaboration, partnership, competence

1. UVOD

Tradicionalna perspektiva uključenosti roditelja u procese odgojno-obrazovne ustanove ističe kako odgojitelji ne očekuju izravnu uključenost roditelja u vrtiće, zanemaruju njihove potrebe, a osim roditeljskih sastanaka vrlo rijetko imaju potrebu ostvarivanja međusobne komunikacije. S druge strane roditelji vrtiće doživljavaju kao mjesta u kojima je njihovo dijete zbrinuto i sigurno za vrijeme njihova boravka na poslu, a potpunu odgovornost za odgoj i obrazovanje djece prepuštaju odgojiteljima. Sheridan i Kratochwill (2007, prema Pahić, Miljević-Riđički i Vizek Vidović, 2010).

Na sreću, posljednjih desetljeća svjedoci smo mijenjanja takvih stavova i uvjerenja kako prema ulozi odgojno-obrazovnih ustanova i roditelja, tako i prema poimanju djeteta i njegovog razvoja, ali i mnogih drugih čimbenika koji utječu na njegov odgoj i obrazovanje, stoga se slika opisanih odnosa nastoji potpuno iskorijeniti. Kako bi to bilo moguće, danas se sve više naglašava potreba uključenosti roditelja kao ravnopravnih partnera u procese odgojno-obrazovnih ustanova u cilju postizanja dobrobiti djeteta (Ljubetić, 2014). Posebnu važnost za suradnjom i partnerstvom ističe Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) naglašavajući spremnost vrtića u stvaranju uvjeta za aktivno sudjelovanje roditelja u planiranju, realizaciji i vrednovanju odgojno-obrazovnog procesa doživljavajući ih kao ravnopravne partnere koji uče jedni od drugih, ostvaraju i održavaju otvorenu i kvalitetnu komunikaciju ne bi li što efikasnije odgovorili na potrebe djeteta te mu osigurali nesmetan i siguran rast i razvoj. U korist tome govore i brojna istraživanja. Mc Wayne i suradnici (2004, prema Nenadić Bilan i Matov 2014) uočili su kako roditelji koji ostvaruju i održavaju redovite i izravne kontakte s predškolskom ustanovom imaju djecu koja postižu bolje rezultate u pojedinim područjima razvoja. Dr. Schoon i Parsons (2002, prema Ljubetić, 2014) također su zaključili kako utjecaj uključenosti roditelja u predškolske ustanove pozitivno korespondira s djetetovim postignućima, dugoročan je i ima utjecaja tijekom budućeg djetetovog obrazovanja.

Potreba suvremene obitelji za suradnjom s odgojno-obrazovnim ustanovama sve je veća zbog sve većih očekivanja i zahtjeva od društva pod čijim je snažnim utjecajem (Biserka Petrović Sočo, 1995). Iz tog razloga treba težiti partnerstvu roditelja i odgojitelja, stavljajući dijete i njegovu dobrobit u središte interesa.

Partnerstvo se temelji na podržavajućim i ravnopravnim odnosima. U takvom odnosu odgojitelji su kompetentni stručnjaci koji roditelje doživljavaju kao prve odgojitelje svoje djece, pomažu im u njihovoj roditeljskoj ulozi, uvažavaju njihove potrebe i očekivanja, potiču ih na uključivanje u aktivnosti, ostvaruju otvorenu i iskrenu komunikaciju te teže stalnom unapređivanju partnerskih odnosa. Međutim, postojanje partnerstva često postaje upitnim i ne funkcionira na zadovoljavajućoj razini. Najčešće u vrtićima prevladavaju odnosi temeljeni na suradnji koji ne pridonose kvaliteti kao partnerstvo. Takvi se odnosi temelje na obvezi koju obje strane moraju ispuniti ne bi li ostvarili vlastite ciljeve i očekivanja. Oni su nerijetko površni, pridonose većoj nepovezanosti obitelji i vrtića, stavljajući dijete u drugi plan (Ljubetić, 2014).

Zbog toga se u ovome radu nastoje ispitati očekivanja i zadovoljstvo roditelja i odgojitelja međusobnom suradnjom kako bi dobili što bolji uvid u razinu suradnje ustanove s roditeljima, uvid u kompetencije odgojitelja, ali i spremnost odgojitelja na ostvarivanje najviše razine suradnje; partnerstva (Ljubetić, 2014). Ovo istraživanje osim percepcije odgojitelja nastoji ispitati i percepciju roditelja o ustanovi i odgojiteljima kao i razinu njihove stvarne uključenosti u odgojno-obrazovni proces.

Odgovori na takva pitanja mogu pomoći odgojiteljima i vrtićima da preispitaju svoje prednosti, slabosti, kao i mogućnosti napretka, a roditeljima da osvijeste važnost i potrebu njihovog djelovanja u odgojno-obrazovnom procesu na razne načine (Kretić Majer, 2005).

2. OBITELJ

Za potrebe ovoga rada, obitelj se može odrediti kao primarna zajednica čija je osnovna uloga odgojiti dijete u skladu sa suvremenim zahtjevima i očekivanjima društva do kojih je došlo nizom društvenih, tehnoloških, etičkih i drugih promjena. Iako se obitelj bitno promijenila i pritom izgubila tradicionalne vrijednosti, odgoj ostaje najvažnija i nezamjenjiva obiteljska funkcija koja zaokuplja sve veću društvenu pozornost (Rosić i Zloković, 2003). Promjene koje se događaju oko nas ne zaobilaze suvremenu obitelj koja također nailazi na niz promjena s kojima se mora uhvatiti u koštac ne bi li ostvarila i najbolje odradila svoju najvažniju funkciju, a to je odgoj djeteta, i u tom je pogledu nezamjenjiva (Ljubetić, 2007).

Ono što obitelj čini drugačijom od bile koje druge zajednice svakako su emocionalni odnosi koji se ostvaruju na temelju privrženosti i ljubavi između djece i roditelja te individualnog pristupa djetetu i njegovom odgoju. U obitelji dijete razvija sebe, dobiva povjerenje i sigurnost u sebe i druge ljude. Može se reći kako je obitelj „most između pojedinca i društva“. Istovremeno štiti dijete od okoline i priprema ga za život u njoj. Stoga ne čudi da se o roditeljstvu i roditeljskoj ulozi govori kao o najodgovornijoj i najtežoj životnoj ulozi čovjeka (Rosić i Zloković, 2003, str. 9).

Nekada su obitelji bile velike, s više djece, a osim oca i majke s djetetom su živjeli djedovi i bake, kao i ostala rodbina. Odgoj, slobodno vrijeme i socijalizacija djece provodili su se u obitelji, s autoritarnim stilom odgoja i patrijarhalnim odnosima. Otac je bio zaposlen i brinuo se o ekonomskoj stabilnosti obitelji, dok je majka ostala kućanica i domaćica, brinući se za djecu i kuću. Međutim, tradicionalna obitelj doživjela je veliku promjenu s obzirom na životni stil, strukturu i zaposlenost roditelja što je u konačnici utjecalo na odgoj djeteta (Rosić i Zloković, 2003).

Zbog toga (Rosić, 1998, str. 103) ističe kako je „obitelj promjenjiva društvena zajednica“. Nuklearna obitelj koju su činili otac, majka i dvoje djece, definirajući se kao sinonim za obitelj, a ujedno i najbolja obiteljska struktura, drugom je polovicom 20. stoljeća počela iščezavati te su je zamijenile obitelji različitih struktura (Maleš, 2011).

S obzirom na ekonomske neprilike danas svjedočimo obiteljima s malim brojem djece ili bez djece. Iako je za dijete najbolje da odrasta s oba roditelja, različite obiteljske strukture su sve više zamijenile tradicionalne nuklearne obitelji. Tako danas roditelji mogu biti u braku, razvedeni, živjeti odvojeno, imati biološku ili usvojenu djecu. Osim

nuklearne obitelji postoje i posvojiteljske obitelji, rekonstruirane obitelji, jednoroditeljske obitelji, udomiteljske, višegeneracijske, izvanbračne obitelji, istospolne obitelji, kalendarske obitelji koje su vrlo karakteristične iz razloga što dijete tijekom godine malo živi s jednim, a malo s drugim roditeljem (Maleš, 2011). Ljubetić (2007) pak navodi da parovi često formiraju obitelj bez ulaska u brak, sve više nastaju homoseksualni brakovi s posvojenom djecom, obitelji s jednim roditeljem te „baka/djed obitelji“ u kojima ulogu roditelja u potpunosti zamjenjuju djedovi i bake.

Istraživanja (Živić, 2003, prema Maleš, 2011) pokazuju kako u Hrvatskoj 90% roditelja dobiva djecu u braku, dok se isto tako uočava sve veći broj razvoda, smanjuje se broj brakova, sve više djece rađa se izvan bračne zajednice, raste broj samohranih majki, a obitelj, brak i potreba rađanja djece sve su manje prioritetni mladim ljudima.

Edison (2000, prema Ljubetić, 2007) baveći se istraživanjima utjecaja takvih obitelji na dijete, potpuno različitih od tzv. tradicionalnih obitelji koju čine otac, majka i dijete, zaključio je kako bez obzira na mijenjanje strukture i životnog stila, nema ni jednog pokazatelja koji bi upućivao da je neka od obiteljskih struktura bolja od druge. Također, odgoj i socijalizacija djece više se ne provodi i ne smatra se isključivo poslom obitelji, već obitelj teži odgojno-obrazovnim ustanovama kako bi mogli lakše ostvariti svoje odgojne zadaće i odgovoriti na očekivanja društva. Slobodno vrijeme djece događa se izvan obitelji, u vrtićima, parkovima i igralištima. Danas su i majka i otac zaposleni vodeći brigu o svojoj djeci, i obje strane zarađuju te se smatraju ili bi se trebali smatrati ravnopravnima u postizanju ekonomske stabilnosti. (Rosić i Zloković, 2003).

Društvenim promjenama i ubrzanim razvojem tehnologije te preuzimanjem novih, modernih uloga, obitelj napušta tradicionalne uloge i vrijednosti. Osim gubljenja tradicionalnih uloga, obitelj je sve više prisiljena komunicirati i surađivati s odgojno-obrazovnim ustanovama jer upravo one imaju veliki značaj u životu djeteta, na njegov rast i razvoj. Okolina u kojoj obitelj živi i djeluje jest ta koja najviše utječe na njih, dok obitelj tek jednim dijelom može utjecati na nju. Obitelj više ne djeluje samostalno, već je ovisna o izravnim ili neizravnim čimbenicima koji se u okolini pojavljuju te koji ujedno utječu na kvalitetu života obitelji (Jurić, 1995). Zbog svih promjena koje je obitelj doživjela, došlo je do promjena u shvaćanju pojmova „roditelj i roditeljstvo“ (Maleš, 2011).

2.1. Roditeljstvo

Često se čuje kako je teško biti roditeljem, posebice zbog promjena i nesigurnog svijeta. Međutim, ne treba zaboraviti kako su roditelji koji brinu o odgoju i obrazovanju svoje djece ujedno i ljudi koji sa sobom nose svakidašnje uloge, zadaće i probleme u svom životu. Osim što se od njih očekuje da budu najbolji mogući roditelji svojoj djeci, također se očekuje da imaju uspješan bračni život, dobre odnose s partnerom, da osiguraju materijalna sredstva za kvalitetan život obitelji, da se kvalitetno uključuju u segmente zajednice u kojoj žive, da održavaju prijateljske i rodbinske veze, zaboravljajući često pritom sebe i svoje potrebe. Takav životni tempo osim velike odgovornosti i obaveza, u roditelja nameće strah od vlastitog neuspjeha kao roditelja, partnera, prijatelja i profesionalca (Maleš, 1993). Tako se roditelji često susreću sa strahovima u svojoj ulozi. Osjećaju se krivima jer nisu sigurni u svoje odgojne postupke i nisu zadovoljni svojom roditeljskom ulogom. Sa sobom nose vrlo teške zadaće; s jedne strane moraju znati i odabrati vrtić koji će pružiti najbolje njihovom djetetu, a s druge strane moraju procijeniti postupke koje sami primjenjuju u odgoju i obrazovanju svog djeteta (Maleš, 1993).

Unatoč tome, dijete nikada nije odgovorno kako se roditelji osjećaju u svojoj ulozi i za ono što rade i osjećaju s obzirom na njegovo ponašanje. Uspješan roditelj preuzima odgovornost za svoj odnos prema djetetu i odgovornost prema sebi samome (svom zdravlju, karijeri, bračnom životu...). Isto tako, roditelji oblikuju i obiteljsko ozračje. Kakvo će ono biti i hoće li se dijete u njemu osjećati sigurnim i voljenim, ovisi upravo o njima. S obzirom na okruženje u kojem dijete živi, dijeliti će svoja iskustva i sjećanja s drugima; bilo da se radilo o slavljinama ili ručkovima, jutrima u obitelji, putovanjima, pa čak i naizgled nevažnim situacijama, kao što je dolazak s posla, ritual odlaska na spavanje, zajedničko čitanje slikovnica i slično. Osim obiteljskog ozračja, roditelji su odgovorni za ostvarivanje svog odnosa s djetetom. Isto tako, na kvalitetu roditeljstva uvelike utječe profesionalno zanimanje roditelja, bračni odnosi i socioekonomski status, a većina roditelja svoje odgojne postupke povezuje s uspješnošću budućeg obrazovanja djeteta, izbora partnera i općenito s kvalitetom njegovog života (Milanović i suradnice, 2014).

Macoby i Martin (1983, prema Milanović i suradnice, 2014) navode roditeljsku toplinu i nadzor kao dvije najvažnije dimenzije roditeljstva čijom kombinacijom

možemo govoriti o četiri stila roditeljstva koji uvelike utječu na cjelokupni rast i razvoj djeteta te njegovo odrastanje tijekom djetinjstva i kasnije.

Milanović i suradnice (2014) navode kako najbolji roditeljski stil provode autoritativni roditelji koji uvažavaju djetetovo mišljenje, brinu se o njegovim osjećajima, objašnjavaju im svoje odluke, kontroliraju djetetova nepoželjna ponašanja postavljajući im jasne granice i pravila. Imaju djecu koja su razvila sigurnost u sebe, pozitivnu sliku o sebi, visoku razinu samokontrole, potrebu za postignućem i spremna su na rizik. Nasuprot njima, autoritarni roditelji djeci daju malo topline, a strogoćom i zahtjevnosću ostvaruju disciplinu. Temeljnim vrijednostima smatraju poštivanje autoriteta, poslušnost i tradiciju. Karakterizira ih strogoća i zahtjevnost koju stavljaju ispred pokazivanja topline i ljubavi, ne pokazujući zanimanje za djetetove osjećaje. Takvi roditelji kažnjavaju djecu bez da su prije naveli razlog kazne i obično ne daju razloge zašto su nešto učinili. Zbog toga su im djeca nesigurna, pokazuju probleme u ponašanju, nezadovoljna su i lako se uzrujaju, a taj stil se ujedno smatra i najlošijim.

Sve više roditelja je popustljivo i primjenjuje permisivni stil odgoja. Takvi roditelji su puni ljubavi i emocionalno su osjetljivi. Međutim, djeci daju previše slobode, a premalo postavljaju granice, što često rezultira djetetovom slabom samokontrolom, nesigurnošću, nezrelošću i agresivnošću kad ne dobije sve što poželi te nemaju osjećaj odgovornosti. Ponekad se može naići na ravnodušne roditelje koji primjenjuju indiferentni odgojni stil koji karakterizira nezainteresiranost prema djetetu, davanje djetetu malo topline i postavljanje premalo granica, nezainteresiranost za njega i zaokupljenost samim sobom. Djeca koja odrastaju s takvim roditeljima često nemaju kontrolu nad svojim ponašanjem, mijenjaju raspoloženja i ništa ih ne zanima, što negativno djeluje na njihov cjelokupni razvoj.

Kakve će postupke i stilove roditeljstva roditelji primjenjivati, ovisi o njihovom poznavanju djeteta, njegovog razvoja, kao i djetetovih potreba, u čemu mu najviše mogu pomoći odgojitelji, najbliži i gotovo jednako odgovorni partneri za dijete i njegovo odrastanje (Milanović i suradnice 2014). Zbog svega toga „roditeljstvo postaje društveno odgovorna zadaća“ (Rosić i Zloković, 2003, str. 8). S promjenom slike djeteta i gledanjem na dijete kao na osobu s vlastitim potrebama, željama, pravima i osjećajima, promijenila se funkcija i percepcija roditeljske uloge.

Suvremeno roditeljstvo više nema „gotov recept“ za dobar odgoj jer on jednostavno nije svezremenski i mijenja se sukladno s promjenama u društvu. Na sreću, Konvencijom o pravima djeteta (1989) djeci su osigurana prava koja moraju poštivati svi, a posebice roditelji. Njome se moć roditelja ograničava kako bi se spriječila neprimjerena i nasilna ponašanja prema djetetu te ponašanja koja bi mogla ugroziti njihova prava. Danas su neki obrasci provođenja „dobrog odgoja“ zadržani, a neki su potpuno odbačeni, kao što je fizičko kažnjavanje. Također, kada govorimo o roditeljstvu, ne mora nužno značiti da govorimo o biološkim roditeljima djeteta, već o ulozi roditelja, koju može nositi osoba koja nije začetnik djeteta, što još više govori o promijenjenom shvaćanju obitelji današnjice (Maleš, 2011).

Kako bi odgovorili očekivanjima društva, roditelji moraju razviti kompetencije koje će im pomoći da „sebe doživljavaju kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom te se dobro osjeća kao roditelj“ (Milanović i suradnice, 2000, str. 123). S obzirom na to da društvo očekuje kompetentnog roditelja, roditelji trebaju razviti niz vještina kako bi adekvatno skrbrili i podizali svoju djecu te bili informirani i educirani kako bi što bolje mogli odgovoriti na potrebe djeteta. Od roditelja se očekuje otvorenost za nove vidike i učenje te spremno odgovaranje na izazove suvremenog roditeljstva (Milanović i suradnice, 2014). La Visa Wilson (1997, prema Ljubetić 2007) navodi neka obilježja koja čine kompetentnog roditelja: fleksibilnost u ponašanju, strpljivost, pozitivan model djetetu, otvorenost za učenje i razumijevanja odgoja djece. S druge strane nekompetentnog roditelja čini: neznanje, nezainteresiranost, osjećaj tereta roditeljstva, nezadovoljavajući odnos s djetetom i nesigurnost. Ovisno u kojoj će mjeri društvo davati potporu roditeljima kako bi razvili svoje kompetencije, ovisit će i budućnost društva u kojem će se ulaganjem u bolje roditeljstvo osigurati da i djeca jednog dana postanu dobrim roditeljima (Maleš, 2011).

3. KOMPETENCIJE ODGOJITELJA U SURADNJI S RODITELJIMA

Baveći se pitanjima suradnje roditelja i odgojno-obrazovne ustanove, NAEYC (National Association for the Education of Young Children) naglašava kako roditelji imaju pravo i odgovornost sudjelovati u raspravama i odlukama koje se tiču njegovog djeteta, a odgojitelje smatra odgovornima za uspostavljanje i održavanje suradnje s roditeljima (Jones, Inglesi, 2000, prema Kolak, 2006). Svaki odgojitelj trebao bi zastupati individualan pristup roditelju, a svoje ponašanje prilagoditi i usmjeriti k zadovoljavanju njihovih potreba. Tek kada shvati kako je roditeljska uloga jednako zahtjevna i izazovna kao i njegova, te da roditelji dolaze iz različitih sredina, s različitim iskustvima, sposobnostima i vještinama, može se stvoriti temelj za početak uspješne suradnje i partnerstva (Ljubetić, 2014).

Da bi se odgojitelji mogli nadovezati na obiteljski odgoj koji primjenjuju roditelji, moraju biti upoznati s obiteljskom sredinom kako bi svoje djelovanje mogli prilagoditi zahtjevima i potrebama djeteta i roditelja, a djetetu pružiti nesmetano nadovezivanje na iskustva koja su stekla kod kuće (Maleš, 1993). Isto tako, moraju imati na umu kako u obitelji dijete poprima vrijednosti i običaje koje promiču njegovi roditelji (Ljubetić, 2007).

U istraživanju Milanović i suradnici (1995, prema Milanović i suradnice, 2014) roditelji su kao najpoželjniju osobinu odgojitelja naveli njegovu sposobnost da razumije dijete te iskustvo u radu s djecom i kreativnost. Istraživanja (Weikart, 1972 te Smith i James, 1975, prema Milanović i suradnice, 2014), naglašavaju da odgojiteljeve kompetencije i entuzijizam utječu na kvalitetu vrtića.

Kako bi mogli ostvariti navedena očekivanja roditelja, odgojitelji se vode Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Međutim, Milanović i suradnice (2014) uočavaju kako u Hrvatskoj osim Programskog usmjerenja (1991) i Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) ne postoji drugi programski okvir kojim bi se odgojitelji i stručnjaci vodili tijekom svog odgojno-obrazovnog rada i profesionalnog razvoja. Time se još više naglašava sposobnost odgojitelja da u svoj odgojno-obrazovni rad uvodi vlastite ideje, promišljajući i organizirajući sadržaje usmjerene na odgoj i obrazovanje djeteta.

Odgojitelj ima slobodu da sam odlučuje o odnosu koji će izgraditi s djetetom i njegovom obitelji, ali i mogućnostima usvajanja novih znanja i kompetencija u području svog profesionalnog razvoja. O njegovim stavovima ovisit će i kvaliteta

njegovog rada u kojem će biti vidljive njegove vještine, znanje i osobnost, kojima spremno ili nespremno odgovara na profesionalne izazove i probleme. Slobodom koja je dana odgojiteljima veća je i odgovornost koju imaju prema djeci te važnost promišljanja programa koje kreiraju, provode i u konačnici vrednuju. S jedne strane sloboda ih potiče i inspirira, dok je s druge strane opterećena profesionalnim dvojabama, nesuglasicama i raspravama (Milanović i suradnice, 2014).

Vodeći se temeljnim i suvremenim dokumentom u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014), odgojitelj da bi morao unaprijediti svoj profesionalni razvoj i kompetencije, a osim proučavanja stručne literature i znanja koja posjeduje, mora mijenjati svoja uvjerenja, preispitivati iskustva i vlastitu praksu. Da bi mogao aktivno i kvalitetno surađivati s roditeljima, treba biti spreman na poticanje i organiziranje svih oblika informiranja roditelja, kao i prepoznavanja njihovih potreba, kako bi mogao spremno odgovoriti na pitanja koja otežavaju njihovu roditeljsku ulogu. Kompetentan odgojitelj s roditeljem ostvaruje podražavajuću, aktivnu i ravnopravnu komunikaciju s ciljem dijeljenja informacija o djetetovom funkcioniranju u vrtiću.

Ukoliko odgojitelj odluči raditi na sebi i profesionalno se usavršavati, otkrit će vještine i znanja koja se od njega očekuju, tijekom svog radnog iskustva primijetit će neka svoja djelovanja koja su potpuno neprihvatljiva i nepotrebna, a neka će postati dio njegove uspješne prakse. Također, razvit će kompetencije, vještine i profesionalno iskustvo koje će ga obilježiti kao odgojitelja, ali i osobu. Tijekom vremena odgojitelji mijenjaju svoje odgojne vrijednosti i postupke, otkrivaju novije i kvalitetnije pristupe, ali se u tom vremenu često osjećaju razoreno, nemoćno, u sukobu sa sobom ili s drugima. Jedino tako odgojitelj može osvijestiti što ga muči, postati sigurnijom i čvršćom osobom, pri čemu će se lakše snaći u nepredvidljivim i stresnim situacijama (Milanović i suradnice 2014). Da bi mogao raditi na sebi, postati bolji i kvalitetniji, odgojitelj mora prepoznati sebe i osvijestiti svoje ponašanje i djelovanje. To može otkriti na način da dobije povratne informacije od drugih stručnih suradnika, roditelja i djece (Brajša, Brajša Žganec i Slunjski, 1999).

3.1. Komunikacijske kompetencije odgojitelja

Osim pred roditelje, suvremeno društvo stavlja vrlo zahtjevne izazove i pred odgojitelje, koji se sve češće suočavaju sa suradnjom obitelji različitih struktura, roditeljima koji primjenjuju različite roditeljske stilove s različitim pogledima na odgoj djece i s različitim obiteljskim pozadinama. Iako je odgojitelj stekao određena znanja i vještine tijekom svog formalnog obrazovanja i iskustvom prakse u vrtiću, još uvijek svoje kompetencije treba nadograđivati kako bi mogao odgovoriti na zahtjeve roditelja i djece u mnogim različitim kontekstima, čije uspješno rješavanje ne znači samo osobno zadovoljstvo i uvid u uspješnost profesionalne uloge, već je važna za sve pojedince; roditelje, djecu i cjelokupnu vrtićku zajednicu. Osim zahtjeva suvremenog društva, kompetencije odgojitelja ovise i o njegovim osobnim i kolektivnim ciljevima. Kompetencije koje odgojitelj posjeduje osim u profesionalnom svijetu trebale bi biti primjenjive i u svim ostalim područjima njegovog života (Rychen i Salganik, 2003).

Kako bi mogli voditi aktivan i stručan dijalog s roditeljima, odgojitelji u komunikaciji trebaju koristiti JA poruke, biti jasni i konkretni, davati vlastito mišljenje i istovremeno uvažavati mišljenje sugovornika. Također, treba paziti i na neverbalnu komunikaciju. Poželjno je održavati kontinuirani kontakt očima, otvoreno držanje tijela, ostaviti dovoljan prostor između sebe i roditelja, koristiti spontane geste te izbjegavati lažno i odobravajuće klimanje glavom, dodirivanje i pasivno slušanje pri kojem se vrlo malo uključujemo i ne pokazujemo iskrenu zainteresiranost za ono što nam roditelj govori (Brajša, Brajša Žganec i Slunjski, 1999). Osim toga, obitelji su sve raznolikije, pri čemu odgojitelj treba pokazati sposobnost empatije i sagledati situaciju iz njihove perspektive (Rychen i Salganik, 2003).

Kako bi uspješno proveo komunikaciju s roditeljima, odgojitelj je suočen s mnogim ometajućim čimbenicima. Većinom odgojitelj nema dovoljno vremena što utječe na njegov razgovor s roditeljima. Zato je važno da procjeni vremenski, prostorni i socijalni kontekst u razgovoru. Kako se odgojitelji najčešće nemaju vremena pripremiti na razgovor s roditeljima, komunikacija se odvija bez razmišljanja što može rezultirati neuspješnom komunikacijom i lošom suradnjom (Borg, 2010).

U razgovoru s roditeljem odgojitelj mora pridobiti i zadržati njegovu pažnju, ali i čuti što mu roditelji želi reći. Kako bi roditelji i odgojitelji mogli biti umjereni jedni na druge, odgojitelj mora odabrati mirno mjesto za razgovor, gdje nema djece. Ukoliko će se razgovor odvijati u sobi ili na vratima sobe odgojitelj ne će moći biti usmjeren

na ono što mu roditelj govori, već će morati intervenirati, jer je vrlo vjerojatno kako će djeca dolaziti sa svojim pitanjima, što će se negativno odraziti na komunikaciju (Borg, 2010).

U razgovoru s roditeljima odgojitelji moraju kompetentno i stručno iznositi činjenice primijećene kod djeteta kako riječi ne bi bile krivo protumačene. Isto tako, poželjno je koristiti pitanja otvorenog tipa kako bi odgojitelj dobio što više informacija o djetetu, a možda će i roditelju biti lakše otvoreno i detaljnije popričati o temi razgovora. Nikako se ne bi trebalo koristiti pitanje „Zbog čega?“. Naime, takva pitanja zahtijevaju racionalno objašnjenje, a ljudi ponekad ni sami ne znaju zbog čega su nešto učinili ili još uvijek čine. Osim toga, takvo pitanje potiče obrambene stavove, što može završiti opravdavanjem. Također, treba izbjegavati i korištenje TI poruka koje najčešće djeluju optužujuće te mogu rezultirati negativnim stavom roditelja prema odgojitelju. Prema tome, odgojitelji bi u svojoj komunikaciji trebali koristiti konstruktivne poruke u kojima je naglasak na njima, što potiče roditelje na slušanje i otvorenost prema promjenama (Borg, 2010). Isto tako, roditeljima treba dati priliku da iznesu vlastiti stav, osjećaje i mišljenje, a odgojitelj treba pridavati važnosti onome što roditelj u tom trenutku govori (Milanović i suradnice, 2014).

3.2. Odgojitelj u ulozi inicijatora i organizatora suradnje

Odgojitelji koji pozivaju i stvaraju prilike za suradnju koja je neizostavni dio njihove prakse, razvijaju bolju i učinkovitiju komunikaciju s roditeljima, više poštuju i razumiju roditeljske sposobnosti, mogućnosti i slobodno vrijeme te su bolje upoznati s obiteljskim okruženjem, kulturom i različitostima. Roditelji upoznati sa životom djece i odgojitelja u vrtiću shvaćaju težinu odgojiteljskog posla i odgovornost koju on nosi sa sobom, čime odgojitelji dobivaju više poštovanja i razumijevanja od strane roditelja. Dajući im do znanja da su ravnopravni partneri i pozivajući ih na suradnju, odgojitelji će uživati veću potporu roditelja kao i pomoći i odazivu pri radu s djecom, a u konačnici će pokazati veće zadovoljstvo poslom i imat će pozitivnije stavove o svojim kompetencijama, što će ga uvijek tjerati naprijed u nove izazove. Naposljetku, vrtić promovirajući se kao zajednica djece, roditelja i odgojitelja, roditelja kao aktivnih i ravnopravnih partnera, u društvenoj zajednici stječe bolji ugled kojem doprinose pozitivni stavovi i iskustva roditelja (Sušan Gregorović, 2017).

U dječjim vrtićima roditelji mogu dobiti različite oblike podrške. Odgojitelj može

roditelju prenijeti obavijest usmeno na vratima ili ih staviti pismeno u „kutić za roditelje“. U njima odgojitelj roditeljima može proslijediti tekstove koji ih potiču na razmišljanje o njihovim odgojnim postupcima, promišljanju o sebi kao odgojnom modelu i sl.. Kako se roditelj obično najviše zadržava pred vratima odgojne sobe čekajući dijete, „kutić za roditelje“ uvijek je dobro ispuniti zanimljivim i aktualnim sadržajem (Ljubetić, 2011). Također, može im podijeliti edukativne časopise i letke, a na roditeljskim sastancima raspravljati i dogovarati o planu i programu rada s djecom. Isto tako, druženja roditelja i djece na radionicama i ostalim aktivnostima postali su posve uobičajeni, stoga se od odgojitelja uvijek traže neki noviji, zanimljiviji i kreativniji programi (Pećnik i Starc, 2010). Jedan od suvremenijih pristupa suradnji s roditeljima jest portal za roditelje, vrtiće i škole „Dinamikom“. S obzirom na to kako su ljudi sve više opterećeni nedostatkom vremena, „Dinamikom“ se pokazao kao idealno rješenje za nesmetan protok informacija bitnih za roditelje u sklopu odgojno-obrazovnog sustava. Na taj način odgojitelji mogu svakodnevno objavljivati slike, sadržaje i informacije koje su zaštićene, čime se štiti privatnost djece. Roditelji tako mogu biti kontinuirano informirani i upućeni u vrtićku svakodnevnicu djeteta, raspravljati o aktualnim temama, ostvarivati kontakte s odgojiteljima i drugim roditeljima, a odgojitelji imaju priliku prezentirati rad s djecom te sastavljati članke i nuditi zanimljive sadržaje o temama bitnim za roditelje i njihovu ulogu (Dinamikom).

Međutim, takvi oblici suradnje nisu zaživjeli u svim vrtićima, stoga se provode tradicionalniji oblici, između kojih su i individualni razgovori s roditeljima. Kroz individualne razgovore odgojitelj upoznaje djetetove roditelje, kao i njihove stavove i očekivanja vezana uz dijete i njegov razvoj. Isto tako, saznaje obiteljske uvjete u kojima dijete živi i njegove interese kako bi mogao bolje razumjeti prirodu njegovog ponašanja i aktivnosti. S druge strane, roditelj dobiva važne informacije o zapažanju odgojitelja koji se tiču djetetovog ponašanja, aktivnosti i razvoja. Savjetom i vodstvom odgojitelja može primijeniti neke nove odgojne postupke u obiteljskom okruženju i odgoju. Iz tog razloga individualni razgovori imaju mnoge pozitivne strane, dok najveći problem predstavlja premalo vremena kako bi se odgojitelj mogao svakom roditelju posvetiti na jednako kvalitetan način (Rosić i Zloković, 2003).

Za razliku od individualnih razgovora, na roditeljskom sastanku najčešće su prisutni gotovo svi roditelji odgojne skupine. Obično se na roditeljskim sastancima predstavlja plan i program koji se planira provesti u odgojno-obrazovnom radu s djecom, obaveze i odgovornosti roditelja, međusobna očekivanja te se iznose obavijesti i informacije

važne za naredno razdoblje (Rosić i Zloković, 2003). Odgojitelj može organizirati i tematske sastanke na koje se većinom odazivaju roditelji ukoliko im je tema privlačna ili upravo s time imaju najviše problema u svojoj roditeljskoj ulozi i odgoju (Pećnik i Starc, 2010). Takav oblik suradnje omogućava informiranost velikog broja roditelja i priliku za međusobno upoznavanje i razmjenjivanje iskustva. Problem može nastati kada u grupi roditelja postoje razlike u obrazovanju, ekonomskom statusu, godinama, različitim pogledima na odgoj djece, stoga roditelji najčešće budu u ulozi pasivnih slušača (Rosić i Zloković, 2003). Dokumentacijom koja sadrži fotografije, videozapise, zabilješke, opažanja, crteže i slično, odgojitelj može omogućiti roditelju uvid u djetetove aktivnosti tijekom boravka u vrtiću. Na taj način imaju priliku, osim djetetovog razvoja, raspravljati i uspoređivati djetetovo ponašanje kod kuće i u vrtiću s obzirom na različita pravila, okruženje u kojem dijete boravi, kako bi se izbjegli neprimjereni odgojni postupci, a uspostavili ciljevi koji vode najboljem interesu djeteta (Slunjski, 2008).

Još jedan oblik provođenja suradnje jesu radionice koje mogu biti različitog sadržaja i tematike. Odgojitelji mogu organizirati kreativne radionice koje zbog neformalnog druženja omogućuju bolje upoznavanje roditelja, djece i odgojitelja. One su većinom vezane uz nadolazeće blagdane, a od drugih se razlikuju po opuštenoj, veseloj i ugodnoj atmosferi za koju je odgovoran odgojitelj u ulozi moderatora, animatora, koordinatora i inicijatora (Ljubetić, 2011).

Odgojitelji mogu organizirati i obrazovne radionice. Kako bi privukao što veći broj roditelja na ovakve i slične oblike suradnje, odgojitelj treba motivirati i informirati roditelje o sadržaju radionica. Poseban je izazov motivirati roditelje koji nikada nemaju vremena, uvijek su u žurbi, nemaju naviku čitanja obavijesti, imaju niži stupanj obrazovanja te su manje zainteresirani za ono što im dijete radi u vrtiću (Pećnik i Starc, 2010). Isto tako, dobro je roditeljima dati ankete u kojima mogu izdvojiti teme i probleme koji ih zanimaju i u koje bi se voljeli uključiti. (Pećnik i Starc, 2010). Kako bi mogao provesti obrazovnu radionicu, odgojitelj mora dobro poznavati temu koju će predstaviti roditeljima. Isto tako, mora imati dobro razvijene komunikacijske vještine kako bi s roditeljima mogao aktivno raspravljati o problematici odabrane teme, ali i navesti primjere osobnih iskustava i znanja koja je stekao (Ljubetić, 2011).

4. SURADNJA RODITELJA I ODGOJITELJA

Već u 17. stoljeću poznati češki pedagog Jan Amos Komensky bavio se pitanjima suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. Zauzimao je stav kako se uz roditelje u pomoć odgoju pridružuju i odgojitelji i učitelji. Također, u „Knjizi za roditelje“ iz 19. stoljeća Makareno se bavio pitanjem tko treba preuzeti glavnu ulogu u odgoju; obitelj ili škola (Kolak, 2006). Pitanja vezana za odgoj i obrazovanje protezala su se godinama, a često se moglo čuti kako roditelji kažu: *dali smo djecu u vrtić, zadaća vam je da ga odgojite i obrazujete*. S druge strane, vrtići su im uzvraćali: *vi ste roditelji, zašto vi ne odgajate svoju djecu*. Vrteći se tako u krug, odgovornost i zadaću odgoja i obrazovanja roditelji su svaljivali jedni na druge, zanemarujući pritom važnost uspostave suradničkih odnosa (Kolak, 2006).

Iskorak, važan za odgoj i obrazovanje te početak suradničkih odnosa, poduzela je hrvatska učiteljica i spisateljica Milka Pogačić koja je provela prvi roditeljski sastanak održan 5. ožujka 1910 godine, pozvavši sve roditelje i učitelje na zajednički rad i suradnju, naglasivši kako ne smiju djelovati kao dvije suprotstavljene strane, već biti ujedinjeni jer će o njihovom angažmanu ovisiti dobrobit djeteta, koja je u središtu interesa i jedne i druge strane (Dumbović, 1979, prema Kolak, 2006).

Kako bismo mogli bolje razumjeti njihovu međuovisnost i međudjelovanje, često se ističe Brofenbrennerov (1986, prema Ljubetić, 2014) razvojno-ekološki model koji nam objašnjava utjecaj različitih konteksta na dijete i njegov razvoj. S obzirom kako je ovaj rad usmjeren na suradnju roditelja, odgojitelja i dječjih vrtića kroz Brofenbrennerove sustave, pokušat će se približiti njihova povezanost i međuovisnost.

Mikrosustav obuhvaća sredinu u kojoj se nalaze djetetu najbliže osobe i s kojima provodi najviše vremena, a to su obitelj i odgojno-obrazovna ustanova, dok je mezosustav taj koji omogućava promjene koje utječu na mikrosustav te potiču odgojitelje i roditelje na zajedničko djelovanje u cilju ostvarivanja dobrobiti djeteta. Slijedi egzosustav koji čini okruženje s kojim dijete ne mora imati izravno iskustvo, ali se ono neizravno reflektira na njegov razvoj. Najčešće se pritom govori o socioekonomskom statusu i radnom mjestu roditelja, kompetencijama odgojitelja, strukturi i vodstvu vrtića koji mogu podržavati ili onemogućavati partnerstvo roditelja i ustanove. Mikrosustav i egzosustav pod snažnim su utjecajem makrosustava, koji je određen kulturom, okruženjem, zakonodavnim sustavom, običajima i vrijednostima

koji određuju važnost i potrebu partnerstva obitelji i vrtića, razumijevanje djeteta i roditeljstva, odnos društva prema dječjem vrtiću, odgojiteljima i njihovoj važnosti . Sušanj Gregorović (2017) ističe kako su roditelji i odgojitelji najvažnije osobe u djetetovom životu te kao takvi utječu jedni na druge, stoga je važno da međusobno surađuju i djeluju u zajedništvu. S jedne strane odgojitelji svojim stručnim znanjem mogu savjetovati roditelje i utjecati na njihovu roditeljsku ulogu, dok roditelji, najbolji poznavatelji svog djeteta, odgojiteljima mogu prenijeti vrlo korisne informacije o djetetovim navikama, jakim stranama, slabostima, potrebama i sl., što je itekako važno odgojitelju koji na temelju toga i promatranja djeteta može osigurati najbolje uvjete za njegov razvoj. Zbog toga, ističe Kolak (2006), ne možemo reći kako glavnu ulogu u odgoju imaju samo roditelji ili samo odgojitelji, već odgovornost za djetetov napredak zadaća je i obitelji i vrtića te ona treba biti uzajamna. Također i Maleš (1993) naglašava da iako se roditelje gotovo uvijek navodi kao glavne odgojitelje svoje djece, činjenica je da danas djeca gotovo više od polovice dana provode u institucijama, stoga se ta teza dovodi u pitanje jer u takvoj situaciji na dijete više utječe odgojitelj s kojim živi veći dio dana. Upravo iz tog razloga i neophodne povezanosti i ispreplitanja roditelja i odgojitelja u vidu odgoja djeteta, od velikog su značaja njihovi odnosi.

Kako je Milka Pogačić usmjerila roditelje i odgojitelje prema suradnji, a Brofenbrennerov razvojno-ekološki model upozorio na međuovisnost najvažnijih osoba u djetetovom životu - roditelja i odgojitelja, ubrzo su se pojavili prvi oblici suradnje. Prema Maleš (1996) temeljili su se na informiranju roditelja o ponašanju djeteta. Komunikacija je najčešće bila jednosmjerna, a temeljila se na poučavanju roditelja od strane odgojitelja. Jedini oblici suradnje, uz informiranje, bili su roditeljski sastanci i svečanosti, dok se drugi načini uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni proces nisu razmatrali jer se polazilo od stajališta kako je vrtić taj koji je uvijek u pravu, koji sve zna te je njegova uloga usmjeravati i obrazovati roditelje o odgoju i obrazovanju njihova djeteta, samim time smatrajući ih nekompetentnima i neravnopravnim partnerima. Iako danas vrtići nastoje promijeniti sliku takve suradnje, još uvijek ona nije dosegla razinu na kojoj je roditelji ne bi doživljavali kao obavezu koju moraju ispuniti ne bi li uspješno odgovorili na zahtjeve i očekivanja odgojitelja. Ukoliko tome pridodamo kako se u nekim situacijama na roditelja ne gleda kao na ravnopravnog partnera, suradnja postaje nesigurna, a roditelji sve više gube interes za uključivanje u odgojno-obrazovne procese, razvijajući negativna iskustva i stavljajući se u pasivnu poziciju s negativnim stavovima prema vrtiću i odgojitelju (Rosić i

Zloković, 2003). Tek kada se roditelji počinju osjećati dobrodošlim i važnim dijelom vrtićkog življenja, možemo početi govoriti o počecima dobre suradnje, koja nije inicirana isključivo samo od strane odgojitelja, nego i roditelja (Milanović i suradnice, 2014). Maleš (1992, prema Petrović Sočo, 1995) suradnju opisuje kao višedimenzionalan proces, koji se ostvaruje u nekoliko etapa te zahtijeva vrijeme i znanje. Da bi započeli suradnju, roditelji i odgojitelji svakako se moraju međusobno upoznati. Kako navodi Maleš (1993) to omogućuje odgojiteljima da budu upoznati s načinom obiteljskog života djeteta, njegovim navikama, interesima, ali i odgojem koji primjenjuju roditelji kako bi svoje djelovanje mogli prilagoditi zahtjevima i potrebama djeteta i roditelja, a djetetu pružili nesmetano nadovezivanje na iskustva koja su stekla kod kuće.

S vremenom, kako se mijenjalo shvaćanje i očekivanja od suradnje, mijenjao se njezin pojam i uloga te se danas nastoji sve više težiti izgrađivanju partnerstva, najsloženijeg oblika suradnje, čiji je najveći izazov aktivno uključiti roditelje u odgojno-obrazovni proces (Stričević, 2011). Također, suvremena literatura sve češće koristi izraz „partnerstvo“ pri čemu se misli na ravnopravan položaj roditelja i odgojitelja te njihove zajedničke aktivnosti koje vode k dobrobiti djetetovog razvoja (Maleš, 1996).

Partnerstvo roditelja i odgojitelja prije svega treba se temeljiti na uvažavanju različitosti, toleranciji, odnosno na kvalitetnoj komunikaciji koja zajedničkim naporima, motivacijom, znanjem i vještinama roditelja i odgojitelja vodi primicanju zajedničkim ciljevima (Burcar, 2005). U takvom odnosu roditelj ne omalovažava i ne dovodi u pitanje stručnost odgojitelja, a odgojitelj ne prihvaća roditelja samo kao korisnika usluga, već kao ravnopravnog partnera (Rosić i Zloković, 2003). Kao i u počecima izgradnje svakog odnosa, tako i u izgradnji partnerstva s roditeljima, potrebno je upoznati drugu stranu. Konkretno, potrebno je upoznati roditelja i njegovu obiteljsku sredinu. Važno je istinski saslušati, čuti i uvažiti roditelja iako nam se ponekad stavovi ne podudaraju. Odgojitelji roditeljima daju do znanja da su uvijek dobrodošli uključiti se u sve vrste aktivnosti, informiraju ih o njihovim pravima i mogućnostima ostvarivanja suradnje s ustanovom, senzibilizirani su za potrebe roditelja na koje odgovaraju kontinuiranom, podržavajućom i iskrenom komunikacijom, intrinzično motivirani za unaprjeđivanje partnerskih odnosa u cilju ostvarivanja dobrobiti djeteta, ali i u cilju unaprjeđenja vlastitih kompetencija.

Roditelji i odgojitelji u stalnoj su interakciji, a osim tradicionalnih načina suradnje,

roditelji aktivno sudjeluju u planiranju, provođenju i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa (Ljubetić, 2014).

Burcar (2005) navodi kako je za ostvarenje dobre suradnje, a potom i partnerstva roditelja i odgojitelja, potrebno vrijeme i strpljenje. Uvijek treba težiti optimalnoj suradnji i ne imati prevelika očekivanja čije neispunjavanje može dovesti do iscrpljivanja i manjka samopouzdanja odgojitelja. Kako bi se takvi ishodi spriječili, s roditeljima je potrebno razgovarati o njihovim očekivanjima od vrtića i odgojitelja, o ulogama i odgovornostima roditelja i odgojitelja te odrediti ciljeve i aktivnosti suradnje. Također, odgojitelji moraju biti svjesni razlika između roditelja, njihovim postupcima u odgoju, roditeljskoj ulozi i sposobnosti kako bi mogli što kompetentnije odgovoriti na njihove potrebe, a s obzirom na njihove probleme i teškoće u odgoju ponuditi zanimljive, kreativne i fleksibilne programe. Odgojitelj svakako treba biti usmjeren na aktivno uključivanje roditelja u procese planiranja, provođenja i realizacije aktivnosti u vrtiću i izvan njega te im omogućiti donošenje odluka, imajući pritom na umu da suradnja ne će uvijek nesmetano teći, već će često naići na prepreke i probleme, na koje samo kompetentan i savjestan odgojitelj može spremno odgovoriti i ustrajati u pronalaženju načina za njihovo rješenje.

Može se zaključiti kako je cilj suradnje uspostava pozitivnih odnosa roditelja i odgojitelja iz koje proizlazi usmjerenost i aktivni angažman obje strane u poticanju rasta i razvoja djeteta, što se može ostvariti razmjenom informacija o djetetovom napretku, sudjelovanjem roditelja u raznim aktivnostima u vrtićkom i izvan vrtićkog okruženja, prilikama za razne oblike neslužbenih druženja djece, roditelja i odgojitelja, uključivanjem roditelja u odgojno-obrazovne procese, u mehanizme planiranja, provođenja i evaluacije plana i programa, poticanjem roditelja kao volontera i donatora kao i razvijanje sposobnosti i vještina odgojitelja za rad s roditeljima (Maleš, 1994).

Samo zajedničkom suradnjom roditelji i odgojitelji mogu pridonijeti boljem uspjehu djeteta, većem zanimanju roditelja za njihovu roditeljsku ulogu i odgoj djeteta, boljem razumijevanju vrtićkog okruženja i rada, boljom interakcijom i komunikacijom između djeteta, roditelja i odgojitelja, kao i većom povezanosti vrtića i šire društvene zajednice (Maleš, 1994).

4.1. Aktivno uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni proces

Sušanj Gregorović (2017) navodi kako se često govori o aktivnom uključivanju roditelja u sve aspekte vrtićkog življenja. Ono podrazumijeva ne samo pasivnu fizičku prisutnost roditelja, nego i njihovo aktivno sudjelovanje koje obuhvaća: roditeljske sastanke, neformalne susrete s odgojiteljima, roditeljima i djecom, volontiranje u skupini, pomoć u realizaciji projekata, pratnje na izletima, ali i aktivnosti izvan vrtićke zajednice, kod kuće, osiguravajući edukativne materijale, poticanje stvaralačkih i istraživačkih aktivnosti i slično. Važnost aktivnog uključivanja roditelja u sve procese vrtićkih i izvanvrtićkih aktivnosti potvrđuju i brojni autori.

Tako Epstein (1994, prema Sušanju Gregorović, 2017) navodi kako roditelji koji su imaju priliku vidjeti dijete u vrtićkom okruženju postaju svjesniji svog djeteta, njegovih mogućnosti i sposobnosti te efikasnije i odgovornije odgovaraju na djetetove potrebe i probleme. S druge strane, odgojitelji dobivaju nova iskustva surađujući s roditeljima različitih kultura, potreba, problema, njihovih pogleda na odgoj i djecu, te obiteljskih pozadina. Također, Flessa (2008, prema Sušanju Gregorović, 2017) ističe kako se djeca čiji roditelji često provode vrijeme s njima, u vrtićkom okruženju ili kod kuće, zanimaju se za njihov boravak i aktivnosti u vrtiću, osjećaju zadovoljnije i sretnije te imaju pozitivnije stavove prema vrtiću, što doprinosi lakšoj socijalnoj prilagodbi i osjećaju samopouzdanja. S druge strane roditelji imaju osjećaj da su dio vrtićke zajednice, doprinose odgojno-obrazovnom procesu, informirani su, u toku su s postojećim i budućim događanjima te su upoznati s načinom rada i funkcioniranjem svog djeteta u izvanobiteljskom okruženju.

Prednosti aktivnog uključivanja roditelja u sve aspekte vrtićkog življenja, osim zadovoljstva djeteta i osjećaja sastavnog dijela djetetovog razvoja, roditelji imaju prilike upoznati i druge roditelje i odgojitelje, čime se formira socijalna mreža koja im omogućava dijeljenje informacija, iskustava, savjeta, ideja o odgoju i obrazovanju djeteta (Sušanju Gregorović, 2017). Osim toga, roditelji razvijaju više povjerenja u odgojitelje i vrtić, povećava se njihovo samopouzdanje, osjećaj uspješnosti i učinkovitosti u odgoju djeteta te su više predani i podržavaju postavljene zajedničke ciljeve u suradnji s odgojiteljem, dok ih odgojitelji više poštuju percipirajući ih odgovornima i uspješnima u njihovoj roditeljskoj ulozi (Henderson i Berla (1994, prema Sušanju Gregorović, 2017)).

Kako bi roditelji i odgojitelji mogli postići suradnički odnos, važno je da imaju otvorenu komunikaciju, smatrajući se ravnopravnima. Od odgojitelja se očekuje da sagleda probleme iz perspektive roditelja, da prihvaća njihove ideje, stavove i razmišljanja, da poštuje znanje i iskustva koja ima sa svojom djece kao i njihove odgojne postupke (Rosić i Zloković, 2003). Isto tako, odgojitelj kao kompetentna i stručna osoba mora znati informirati roditelje o djetetovim razvojnim postignućima, obavijestiti ih o problemu ukoliko on postoji i razgovarati o njemu, a ne ga izbjegavati, te pokušati roditeljima što vjernije i slikovitije opisati djetetov boravak i ponašanje u vrtićkom okruženju (Milanović i suradnice, 2014).

Kako bi se navedeno moglo ostvariti, vrtići bi trebali biti otvoreni prema roditeljima i djeci, dati roditeljima do znanja kako su nezamjenjivi i važni modeli u odgoju i obrazovanju svog djeteta te im u skladu s time omogućiti što više zajedničkih aktivnosti u kojima mogu djelovati i sudjelovati u odgoju, a osim roditeljskih sastanaka i individualnih informacija te informiranja, težiti novim oblicima suradnje (kao što su radionice za roditelje i djecu, tribine za roditelje, programi za roditelje, dani otvorenih vrata, projekti, sudjelovanje u planu i programu...), vodeći se činjenicom kako vrtić bez uspješne suradnje s roditeljima ne može u potpunosti ostvariti ciljeve u odgoju i obrazovanju djeteta (Rosić i Zloković, 2003).

4.2. Prepreke suradnji

Još uvijek, iako iz nje proizlaze mnoge dobrobiti i prednosti, roditeljska se uključenost u vrtićima pojavljuje kroz roditeljske sastanke, informativne razgovore i pisane obavijesti roditeljima preko kutića za roditelje, što su tradicionalni oblici suradnje, a nerijetko i jedini, gdje umjesto ravnopravnih odnosa roditelja i odgajatelja, dominira vrtić kao jedini i najvažniji u procesu odgoja djeteta. Kao najčešći problem navodi se roditeljska isključenost iz procesa planiranja i vrednovanja plana i programa te nedovoljna uključenost roditelja u vrtićke aktivnosti, kao i u aktivnosti izvan vrtićkog okruženja, iako istraživanja pokazuju kako roditelji pokazuju interes za uključivanje u sve oblike aktivnosti, smatrajući ih korisnim i poželjnim (Miljević i sur., 2011; Pahić i sur., 2010, Vizek-Vidović i Miljević-Ričićki, 2011, prema Sušan Gregorović, 2017). Istraživanje Ante Kolaka (2006) ukazuje kako roditelji pokazuju nizak angažman u suradničkim aktivnostima s odgojno-obrazovnom ustanovom, ali i interes za uspostavom suradnje. Aktivnosti namijenjene roditeljima, osim što su pokazatelj aktivnog uključivanja roditelja u odgoj i obrazovanje djece, postaju i prilika za unaprjeđenje njihovih kompetencija (Slunjski, 2008).

Prema Ljubetić (2007) istraživanja su pokazala kako se svega 10% roditelja odaziva i uključuje u radionice i ponuđene programe. Kao mogući razlog tome može biti da se roditelja ne doživljava kao ravnopravnog partnera čime suradnja postaje nesigurna, nestabilna i neuravnotežena i vrlo često završava jednosmjernim djelovanjem odgojitelja (Rosić i Zloković, 2003). Također, Nenadić Bilan i Matov (2014) naglašavaju slabu uključenost roditelja u sve oblike suradnje, posebice u radionice i roditeljske sastanke te uočavaju uključivanje uvijek istih roditelja u suradnju i partnerstvo s odgojiteljima. Kao moguće uzroke takvih rezultata, Rous i suradnice (2003, prema Nenadić Bilan i Matov, 2014) navode nacionalnu i rasnu pripadnost, obrazovanje roditelja te socioekonomski status. Autorice smatraju kako programi namijenjeni za uključivanje roditelja pripadnika bijele rase ne mogu dovoljno dobro odgovoriti na potrebe i interese drugih rasnih skupina i obrnuto. Također, slab odaziv roditelja nižeg socioekonomskog statusa povezuju s mogućim nedostatkom novaca, vremena, problema prijevoza i čuvanja djece, dok roditelje višeg socioekonomskog statusa smatraju fleksibilnijim i spremnijim na sudjelovanje zbog manjih izvora stresora u životu. S druge strane Bruckman i Blanton (2003, prema Nenadić Bilan i

Matov, 2014) upozoravaju i na moguće odgojiteljeve negativne stavove prema roditeljima nižeg obrazovnog i socioekomskog statusa. Nenadić Bilan i Matov (2014) navode da, da bi partnerstvo bilo uspješno, odgojitelji trebaju biti upoznati s očekivanjima i željama roditelja i obrnuto. Često se događa da se očekivanja ne podudaraju zbog različitih iskustava, znanja, pogleda na odgoj i obrazovanje, ali i utjecaja društva i sredine koja neizravno djeluje na pojedinca. Rosić i Zloković (2003) navode kako je ponekad odgojiteljima vrlo teško prihvatiti da roditelji kao nestručnjaci mogu davati vrlo konstruktivne ideje, mišljenja i savjete. Maleš (1996) upozorava kako je pogrešno smatrati da odgojitelj kao stručna i profesionalna osoba sve zna i ne može ništa novoga čuti i prihvatiti. Zbog takvog razmišljanja dolazi do manjka komunikacije, suradnje, zajedničkog rada i dogovora roditelja i odgojitelja. Kako bi odgojitelji bili u mogućnosti nadograditi svoje kompetencije, Rosić i Zloković (2003) navode kako moraju biti spremni tražiti savjet i mišljenje od nestručnjaka i s roditeljima laicima u području odgoja i obrazovanja kvalitetno raspravljati o pitanjima odgoja. Tek kada to uspiju postići može se govoriti o istinskom partnerstvu među njima.

Često se događa da je suradnja inicirana samo od strane odgojitelja, što rezultira pasivnošću roditelja. Tada suradnja postaje teret i obaveza roditelju te se dobiva dojam da vrtić stalno nešto očekuje i zahtijeva od njega, ne dajući mu ništa zauzvat. Kako bi se izbjegla takva situacija, suradnja treba biti pokrenuta od obiju strana. Još uvijek roditelji najčešće potrebu za suradnjom, odnosno komunikacijom s odgojiteljem pokreću kada postoji neki problem, najčešće zbog odstupanja djeteta u razvoju ili problema u ponašanju što nerijetko postaje jedini razlog suradnje. O tome kakav će odgojitelj imati stav prema roditeljima i hoće li s njim uspostaviti odnos povjerenja i poštovanja, pri čemu će roditelji moći računati na odgojitelja u pomoći u njihovoj roditeljskoj ulozi, ovisit će i odaziv roditelja koji će samoinicijativno dolaziti na razgovore i odazivati se na suradnju (Rosić i Zloković, 2003). Ukoliko odgojitelj ima stav kako roditelji i oni nisu na istoj strani, kako im njihovo dijete nije važno, da ih sve zanima osim djeteta te da je bitno napraviti sve što požele samo kako ne bi bilo problema, onda je vrijeme za promjenu takvih uvjerenja i traženja novih strategija i mogućnosti za bolju suradnju i komunikaciju (Milanović i suradnice, 2014).

Da bi odgojitelj mogao pomoći roditelju da poduzme konkretne mjere u odgoju svog djeteta, prvo mora biti upoznati s življenjem djeteta u obiteljskom kontekstu. Ukoliko odgojitelj nije upoznat s djetetovim funkcioniranjem u obitelji, njegovom obiteljskom

sredinom i okolinom, s potrebama i osobnošću, teško će realizirati ciljeve odgoja i vidjeti eventualna odstupanja. Također, bez interakcije s odgojiteljem roditelji ne bi znali kako i što njihovo dijete radi za vrijeme boravka u vrtiću, što se od njega očekuje, kako se snalazi, što mu ide dobro, na čemu treba poraditi i kako bi to zajedno mogli postići (Rosić i Zloković, 2003).

Ne može se očekivati kako će svi roditelji biti spremni prihvatiti suradnju, što će odgojitelju otežati da provodi i organizira nove oblike suradnje te će s vremenom gubiti motivaciju i zadovoljstvo suradnjom. Odbijanje suradnje postaje ozbiljna prepreka na koju može odgovoriti samo kompetentan odgojitelj koji će moći potražiti razloge i u sebi i preispitati svoj pristup prema roditeljima, imajući na umu kako su u današnjem svijetu mnogi roditelji u potrazi za poslom, pod stresom, nezaposleni, a brigu o djetetu nerijetko prepuštaju institucijama. Neki su možda i prezaposleni, osjećaju određen stah ili sram i ne uviđaju da postoji nešto bolje što mogu primijeniti u svom odgoju. Također, može se dogoditi da roditelj naprednog i uspješnog djeteta, koji se samim time smatra uspješnim, nije osobito ugodan partner djetetovu odgojitelju (Rosić i Zloković, 2003). Kako ne može uspostaviti dobru suradnju, odgojitelj se može osjećati frustrirano, obeshrabreno i bespomoćno, što ne mora nužno biti razlog nekompetentnog odgojitelja jer ponekad i kompetentan odgojitelj može imati teškoća s ostvarivanjem suradnje s roditeljima, koji je u konačnici povezan i sa zadovoljstvom njegove profesionalne uloge (Milanović i suradnice 2014).

Raditi s djecom i surađivati s roditeljima dva su različita djela profesionalne uloge i vještine. Uvijek se treba pitati je li odgojiteljev rad s djecom pokazatelj kompetitivnosti u radu s roditeljima. Jedini svjedok odgojiteljeve uloge u djetetovom odgoju i obrazovanju jest upravo dijete. Roditelji nisu nazočni za vrijeme rada odgojitelja s djetetom, niti su odgojitelji izravni svjedoci njihovom roditeljstvu. Zapravo, odgojitelji i roditelji se nalaze u situaciji graditi partnerstvo s nekim o čijem djelovanju saznaju na temelju djetetovog iskustva, zadovoljstva i ponašanja. Suraduju jedni s drugima, razmjenjuju informacije, misli, osjećaje i iskustva, ali osim na vratima vrtića ne vide što i kako drugi rade (Rosić i Zloković, 2003). Zbog toga, roditelji i odgojitelji trebaju biti ravnopravni partneri, imati zajedničke ciljeve, biti odgovorni jedni prema drugima, poticati dječji razvoj, imati svoja prava, ali i dužnosti (Maleš, 1994). Roditelja ne treba pokušati stvoriti stručnom osobom, već ga prihvatiti kao suradnika, promatrajući ga kroz njegove mogućnosti i sposobnosti, dati mu mogućnost donošenja odluka i uvid u ono što se događa u vrtićkom okruženju.

Rosić i Zloković (2003) ističu kako ljudi obično teže za nečim boljim, očekuju više, teže nečim novim i nikad nisu zadovoljni, što je posve normalno. Na taj način može se promatrati i odnos roditelja i odgojitelja, u svrhu postizanja kvalitetnijih i učinkovitijih suradničkih odnosa, odnoseći se prema tome kao prema izazovu koji sa sobom nosi uvijek nešto novo i nepoznato. Ponekad odgojitelji mogu ostati iznenađeni i razočarani postupcima roditelja prema djetetu pri čemu postaju ljutiti, osuđuju ili imaju nerealna očekivanja što roditelje često udaljava od vrtića. Međutim, uvijek će biti roditelja koji će se rado odazivati na pozive te će poticati i druge roditelje da se ohrabre i odazovu, a na odgojiteljima je da ih ne osuđuju, već pozivaju na suradnju i pokažu da ih žele u vrtićima, što iziskuje vrijeme, strpljenje i upornost. Zbog svega toga Ljubetić (2014) navodi kako je opravdana težnja za postizanjem partnerskih odnosa u kojima roditelji i odgojitelji zajedničkim naporima, interesima i zadaćama nastoje ostvariti zajednički cilj. Postoje različiti roditelji, a s obzirom na pritisak i očekivanja od društva trebaju pomoć izvan obitelji. Neki od njih neće shvaćati važnost uloge koja im je dodijeljena, a u određenim situacijama neće znati što i kako promijeniti. Osim toga, Rosić i Zloković (2003) navode kako ponekad problem za ostvarivanje suradnje s roditeljima može biti i u nespremnosti odgojitelja, čiji stavovi i razmišljanja ne idu izvan okvira vrtićkog života i okruženja, odnosno ne iskazuju potrebu zanimanja za obiteljski život djeteta i roditelja.

5. METODOLOGIJA

5.1. Cilj istraživanja

Iako je potreba kvalitetnije suradnje vrtića i obitelji sve veća, svakodnevna praksa pokazuje kako još uvijek ima brojnih nedostataka. Zbog toga sve veću pozornost treba usmjeriti na preduvjete uspješne suradnje i partnerstva koju čine kvalitetna komunikacija, obrazovan i kompetentan odgojitelj te angažirani roditelj (Ljubetić, 2014).

Cilj istraživanja bio je utvrditi očekivanja od suradnje između odgojitelja i roditelja djece u dječjem vrtiću iz perspektive roditelja i odgojitelja.

Na početku istraživanja postavljena je glavna hipoteza.

Hg. Pretpostavlja se da ne postoji statistički značajna razlika u očekivanjima od suradnje između roditelja i odgojitelja.

Pomoćne hipoteze:

H1. Pretpostavlja se da postoji statistički značajna razlika u očekivanjima od suradnje između odgojitelja s obzirom na obrazovanje.

H2. Pretpostavlja se da odgojitelji koji su i sami roditelji imaju pozitivnija očekivanja od suradnje.

H3. Pretpostavlja se da odgojitelji s više radnog iskustva imaju pozitivnija očekivanja od suradnje.

H4. Pretpostavlja se da postoji statistički značajna razlika u očekivanjima od suradnje između roditelja i odgojitelja s obzirom na bračni status.

H5. Pretpostavlja se da postoji razlika u očekivanjima od suradnje s obzirom na spol roditelja.

H6. Pretpostavlja se da postoji statistički značajna razlika u očekivanjima od suradnje od strane roditelja s obzirom na očekivanja roditelja od obrazovanja djeteta.

5.2. Uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno na području Međimurske županije. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 243 ispitanika, 84.8% (f=206) roditelja i 15.2% (f=37) odgojitelja iz dječjih vrtića na administrativnom području grada Čakovca. (Tablica 1.)

Tablica 1. Ukupan broj ispitanika.

		Frekvencija	Postotak
Ispitanici	Odgojitelji	37	15.2
	Roditelji	206	84.8
	Ukupno	243	100.0

Od ukupno 37 odgojitelja najmlađa je dob 23 godine, a najstarija 60 godina. Radni staž odgojitelja kreće se u rasponu od godinu dana do 40 godina. Najviše odgojitelja 13.6% (f=33) ima završen preddiplomski studij (VŠS/prvostupnica), 1.2 % (f=3) odgojitelja završilo je diplomski studij (VSS/fakultet), dok 1 (0.4%) odgojitelj ima završeno srednjoškolsko obrazovanje. S druge strane, od ukupno 206 roditelja, stečenu osnovnu školu ima 2.1% (f=5) roditelja, 38.7% (f=94) ima stečeno srednjoškolsko obrazovanje, 42% (f=102) roditelja ima završen preddiplomski ili diplomski studij, dok je poslijediplomsko obrazovanje steklo 2.1% (f= 5) roditelja (Tablica 2.).

Tablica 2. Uzorak sudionika istraživanja prema obrazovanju.

		Frekvencija		Postotak	
		Odgojitelji	Roditelji	Odgojitelji	Roditelji
Obrazovanje	OŠ		5		2.1
	SSS	1	94	0.4	38.7
	VŠS/prvostupnica	33		13.6	
	VSS/fakultet	3		1.2	
	VŠS/ fakultet		102		42
	Poslijediplomsko		5		2.1
	Ukupno	37	206	15.2	84.8

S obzirom na bračni status 11.9% (f=29) odgojitelja je u braku, njih 1.6% (f=4) je u izvanbračnoj zajednici, 0.4% (f=1) odgojitelja je razvedeno, 0.8% (f=2) odgojitelja nikad nisu bili u braku ili izvanbračnoj zajednici, dok je 0.4% (f=1) odgojitelja udovac/udovica. S druge strane, 69.5% (f=169) roditelja je u braku, 11.1% (f=27) roditelja živi u izvanbračnoj zajednici, njih 3.7% (f=9) je razvedeno, dok 0.4% (f=1) roditelja nikad nije bilo u braku ili izvanbračnoj zajednici (Tablica 3.).

Tablica 3. Uzorak sudionika istraživanja prema bračnom statusu.

		Frekvencija		Postotak	
		Odgojitelji	Roditelji	Odgojitelji	Roditelji
Bračni status	U braku	29	169	11.9	69.5
	Izvanbračna zajednica	4	27	1.6	11.1
	Razveden	1	9	0.4	3.7
	Nikada nisam bio u braku ili izvanbračnoj zajednici	2	1	0.8	0.4
	Udovac/udovica	1	/	0.4	/
	Ukupno	37	206	15.2	84.8

3.7% odgojitelja (f=9) odgovorilo je da nema vlastite djece, 3.3% (f=8) odgojitelja ima jedno dijete, najveći broj odgojitelja, 6.2% (f=15), ima dvoje djece, 1.6% (f=4) odgojitelja ima troje djece, dok 0.4% (f=1) odgojitelja ima petero vlastite djece (Tablica 4.).

Tablica 4. Uzorak sudionika istraživanja (poduzorak odgojitelji) prema broju vlastite djece.

		Frekvencija	Postotak
Broj djece odgojitelja	0	9	3.7
	1	8	3.3
	2	15	6.2
	3	4	1.6
	5	1	0.4
	Ukupno	37	15.2

Od ukupno 206 roditelja u istraživanju je sudjelovalo 74.5% (f=181) majki, 8.2% (f=20) očeva te 2.1% (f=5) socijalnih roditelja (Tablica 5.).

Tablica 5. Uzorak sudionika (poduzorak roditelji) prema roditeljstvu.

		Frekvencija	Postotak
Roditelji	Majka	181	74.5
	Otac	20	8.2
	Socijalni roditelj	5	2.1
	Ukupno	206	84.8

Najveći postotak roditelja, 63.4% (f=154), od svoje djece očekuje da će završiti VŠS/fakultet, njih 12.3% (f=30) očekuje da će završiti srednjoškolsko obrazovanje, 7% (f=17) roditelja očekuje da će završiti poslijediplomsko obrazovanje, a najmanji broj roditelja 2.1% (f=5) očekuje da će njihovo dijete završiti osnovnoškolsko obrazovanje (Tablica 6.).

Tablica 6. Uzorak sudionika istraživanja (poduzorak roditelji) prema očekivanju od obrazovanja djeteta.

		Frekvencija	Postotak
Očekivanja roditelja od obrazovanja djeteta	OŠ	5	2.1
	SSŠ	30	12.3
	VŠS/fakultet	154	63.4
	Poslijediplomsko	17	7.0
	Ukupno	206	84.8

5.3. Instrument

U svrhu istraživanja koristila se modificirana verzija instrumenta „Parent Survey of Family and Community (Sheldon i Epstein, 2007). Ovaj instrument prilagođen je i preveden na hrvatski jezik kako bi se omogućilo istraživanje kojim bi se ispitala očekivanja roditelja i odgojitelja o međusobnoj suradnji. Odgojiteljima je bio ponuđen „Upitnik mišljenja odgojitelja o suradnji s roditeljima“, a roditeljima „Upitnik mišljenja roditelja o suradnji s vrtićem“. Upitnici se sastoje od nezavisnih varijabli koje se odnose na:

- Dob
- Radno iskustvo (za odgojitelje)
- Bračni status
- Obrazovanje
- Roditeljstvo
- Očekivanja od djetetova obrazovanja (za roditelje)

Od zavisnih varijabli upitnik sadrži:

- Učestalost i oblike komunikacije
- Uključenost roditelja u odgoj i obrazovanje djece
- Uloga roditelja u odgojno-obrazovnom procesu
- Teme razgovora
- Doprinos odgojno-obrazovnom procesu
- Samoprocjenu profesionalnog zadovoljstva odgojitelja

Prikupljeni podaci obrađeni su u SPSS programu (Statistical Program for the Social Science).

5.4. Rezultati i rasprava

Nedvojbeno je kako su za razvoj djeteta važni odnosi u obitelji, ali i odnosi unutar dječjeg vrtića u kojem dijete nerijetko boravi veći dio dana. Veze između obitelji i vrtića razvijaju se konstantno, a potrebno ih je održavati i razvijati kako bi se ostvarili zajednički ciljevi koji vode k dobrobiti djeteta (Ljubetić, 2014). Stoga su rezultati procjena roditelja o ustanovi i odgojiteljima izrazito važni jer pokazuju kvalitetu odnosa odgojitelja, roditelja i vrtića. Pokazalo se kako roditelji iskazuju zadovoljstvo prema ustanovi, smatraju je kvalitetnom ($M= 1.34$: $SD=0.516$), osjećaju se dobrodošlim ($M= 1.21$: $SD=0.423$), a odgojitelje smatraju kompetentnima i odgovornima ($M=1.21$: $SD=0.431$) (Tablica 7.).

Tablica 7. Procjena roditelja o ustanovi i odgojiteljima.

	M	SD
To je kvalitetan vrtić	1.34	.516
U vrtiću se osjećam dobrodošlo	1.21	.423
U vrtiću se kvalitetno skrbi o mom djetetu	1.27	.467
Odgojitelji su kompetentni i odgovorni	1.21	.431
Odgojitelji su ljubazni i pristupačni	1.16	.376
Stručno osoblje je kompetentno i pristupačno	1.30	.468
Pomoćno osoblje je ljubazno	1.20	.404
Imam povjerenja u osoblje vrtića	1.17	.397

Isto tako i odgojitelji imaju pozitivna iskustva s roditeljima što možemo zaključiti po tome što pozitivno procjenjuju njihovu zainteresiranost za dijete, a u konačnici većinu njih smatraju uspješnim u roditeljskoj ulozi ($M= 1.95$: $SD=0.524$), u čemu se slažu i roditelji ($M=1.65$: $SD=0.604$) (Tablica 8.). Takve procjene daju nam do znanja kako su obje strane svjesne činjenice da imaju važnu ulogu u djetetovom životu te da ovise jedni o drugima (Ljubetić, 2014). Obično roditelji zadovoljstvo vrtićem procjenjuju kroz uspješnost i napredovanje djeteta, kroz odgovaranje na njihova očekivanja i djetetovim zadovoljstvom boravka u vrtiću (Jurić, 1995). Zbog toga odgojitelji imaju veliku odgovornost i izazov, partnerstvo s roditeljima između ostalog temeljiti i na

razumijevanju i poznavanju želja i očekivanja roditelja (Nenadić Bilan i Matov, 2014).

Zanimljivo je da su odgojitelji ($M=1.97$; $SD=0.499$) i roditelji ($M=1.50$; $SD=0.631$) (Tablica 8.) procijenili kako većina roditelja razumije kako se njihovo dijete osjeća u vrtiću, što stvara potrebu bolje suradnje kako bi odgojitelji mogli što kompetentnije izvještavati roditelje o emocionalnom stanju djeteta. Da bi to mogli postići, svakako je važno pratiti individualni razvoj i promjene svakog djeteta. Kako navode Gruden i Gruden (2006) u većini slučajeva odgojitelji se plaše samovrednovanja djeteta, međutim odgojitelj je taj koji ima obvezu obavijestiti i iznijeti svoje zapažanje o promjenama. Nerijetko to može biti riječ o poremećaju ili većem problemu u obitelji, s vršnjacima, u ponašanju i sl., zbog čega nam informacije roditelja o funkcioniranju djeteta u obiteljskom okruženju mogu pomoći afektivnom rješavanju problema. Potrebu boljeg uvida i informacija o snalaženju i ponašanju djeteta u vrtiću te kako ono reagira na ostalu djecu i aktivnosti, ali i potrebu više fotografija i dokumentacije naveli su i roditelji u otvorenim pitanjima (2 roditelja).

Tablica 8. Uloga roditelja u odgojno-obrazovnom procesu.

	Odgojitelji		Roditelji	
	M	SD	M	SD
Razumiju kako se njihovo dijete osjeća u vrtiću	1.97	.499	1.50	.631
Motiviraju svoje dijete na uključivanje u aktivnosti u vrtiću	2.00	.577	1.24	.540
Pozitivno vrednuju trud svog djeteta u vrtiću	1.97	.600	1.19	.502
Raduju se svakom uspjehu svog djeteta	1.46	.558	1.06	.273
Uspješni su u svojoj roditeljskoj ulozi	1.95	.524	1.65	.604

Istraživanja potvrđuju da kvalitetna suradnja vrtićke zajednice, odgojitelja i roditelja ovisi ponajprije o stavovima i kompetencijama odgojitelja (Visković i Višnjić Jevtić, 2017). Procjenjujući sebe i svoje kompetencije, može se zaključiti kako su odgojitelji zadovoljni vlastitim poslom ($M= 1.16$: $SD= 0.374$), a kako navodi Sušan Gregorović (2017) tome zasigurno doprinosi i pozitivna suradnja s roditeljima, zbog čega se odgojitelji smatraju kompetentnima u radu s roditeljima ($M=1.43$: $SD=0.555$) te radom u svojoj odgojnoj skupini ($M=1.22$: $SD= 0.374$) (Tablica 9.). U korist tome govore i navodi roditelja u otvorenim pitanjima u kojima odgojitelje procjenjuju izrazito kompetentnima i kvalitetnima te takvim smatraju i njihov pristup djetetu. Zaključuju kako je vrtić djetetov drugi dom te svoje vještine i kvalitete stječe upravo tamo (6 roditelja). Također, smatraju kako se vrijeme u vrtiću provodi kvalitetno, uz projekte, pričanje priča, predstavljanja zanimanja, uključujući roditelje u razne aktivnosti i događaje (2 roditelja).

Kako navode Vizek Vidović i Domović (2013), osim očekivanja suvremenog društva od roditelja, društvene, tehničke i ekonomske promjene dovele su i do potrebe za promjenom u odgojno-obrazovnim pristupima odgojitelja, kao i redefiniranjem njihovih kompetencija. Kako je zanimanje odgojitelja smješteno u kontekst cjeloživotnog učenja, ne iznenađuje da su odgojitelji dobar dio kompetencija za rad s roditeljima stekli za vrijeme profesionalnog rada ($M=1.46$: $SD=0.558$), a ne formalnog obrazovanja ($M=1.92$: $SD=0.795$) (Tablica 9.).

Razlog ograničenom stjecanju kompetencija u formalnom obrazovanju može biti manjak provođenja vremena na praksi, slaba komunikacija i suradnja između sveučilišta i vrtića, nedostatak mentora odgojitelja na različitim odgojno-obrazovnim područjima koji bi studente vodili kroz povezivanje teorije i prakse, prevladavanje pasivnih predavanja umjesto aktivne i dvosmjerne komunikacije, rasprave, dovođenja odgojitelja, stručnjaka i roditelja iz vrtića kako bi studenti imali prilike čuti različita iskustva, probleme i rješenja koja će jednog dana i sami iskusiti u svom poslu i sl.. Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene u odnosu na stupanj obrazovanja odgojitelja, korištena je jednosmjerna analiza varijance. Rezultati istraživanja pokazuju kako nije nađena razlika procjene ovisno o obrazovanju. Takvi rezultati pokazuju kako veći stupanj obrazovanja nije presudan u tome hoće li netko biti bolji i kvalitetni odgojitelj. Uvijek se treba zapitati o razlozima kojima se odgojitelj vodi kada odabire veći stupanj obrazovanja. Kako bi se utvrdila povezanost između zavisnih varijabli u odnosu na dob, staž i roditeljski status odgojitelja, korišten je

Spearmanov koeficijent korelacije. Utvrđeno je kako postoji pozitivna korelacija ($r=.327$; $p=.049$) između procjene učestalosti suradnje i dobi sudionika. Za ostale varijable nije nađena korelacija. Zbog toga Vizek Vidović i Domović (2013) navode kako ne možemo očekivati da će se kompetencije, u ovom slučaju vezane uz suradnju i partnerstvo s roditeljima, razviti isključivo formalnim obrazovanjem jer ono kao takvo ne može nam osigurati kompetencije potrebne za rad tijekom cijelog života. Iz tog razloga svaki odgojitelj svoje profesionalno usavršavanje mora shvatiti kao svoje pravo i obvezu, što se u konačnici pozitivno odražava na kvalitetu odgojno-obrazovnog rada u svim aspektima profesionalnog razvoja.

Tablica 9. Samoprocjena profesionalnog zadovoljstva odgojitelja.

	M	SD
Volim biti odgojiteljica	1.16	.374
Kompetentna sam raditi s djecom u svojoj odgojnoj skupini	1.22	.417
Kompetentna sam za rad s roditeljima u okviru odgojno-obrazovnog procesa	1.43	.555
Suradnja i izgrađivanje partnerskog odnosa s roditeljima mi je važna	1.27	.450
Zadovoljna sam suradnjom s roditeljima djece u svojoj odgojnoj skupini	1.54	.505
Tijekom formalnog obrazovanja stekla sam potrebne kompetencije za rad s roditeljima u okviru odgojno-obrazovnog procesa	1.92	.795
Tijekom osobnog profesionalnog rada razvila sam potrebne kompetencije za rad s roditeljima u okviru odgojno-obrazovnog procesa	1.46	.558
Kontinuirano se profesionalno usavršavam	1.38	.492

Odgojitelji se u potpunosti slažu da bi aktivno uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni proces pozitivno utjecalo na odnose roditelja i odgojitelja ($M=1.41$; $SD=0.551$), doprinijelo bi cjelovitom razvoju djece ($M=1.43$; $SD=0.502$), pozitivno bi utjecalo na odnose roditelja i djece ($M=1.46$; $SD=0.505$) te bi doprinijelo kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa ($M=1.49$; $SD=0.507$) (Tablica 10.).

Tablica 10. Procjena odgojitelja o utjecaju aktivnog uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni proces.

	M	SD
Doprinijelo bi kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa	1.49	.507
Doprinijelo bi cjelovitom razvoju djece	1.43	.502
Pozitivno bi utjecalo na odnose roditelja i djece	1.46	.505
Pozitivno bi utjecalo na odnose roditelja i odgojitelja	1.41	.551
Otežalo bi odgojno-obrazovni proces	3.24	.683
Dodatno opteretilo odgojitelja	3.08	.722
Smanjilo odgovornost odgojitelja skupine	3.22	.630

Činjenica da najviše njih sudjeluje u zajedničkim druženjima i izletima ($M=1.66$: $SD= 0.625$), dok se roditelji samo povremeno uključuju u procese vrednovanja (analize) odgojno-obrazovnog rada ($M=2.30$: $SD= 0.875$) i planiranja odgojno-obrazovnog rada ($M=2.10$: $SD= 0.778$) (Tablica 11.), jasno daje do znanja kako se njihova suradnja temelji na formalnim i površinskim odnosima, koji bez obzira na učestalost ne doprinose kvalitetnim promjena koliko bi to bilo moguće kroz planiranje i vrednovanje odgojno-obrazovnog rada kroz izravan angažman roditelja, odnosno stvaranjem partnerskog odnosa (Ljubetić, 2014). Također, zabrinjava činjenica kako je na otvoreno pitanje koje traži prijedlog na koji način bi vrtić mogao doprinijeti optimalnom uključivanju roditelja u odgojno-obrazovni proces, odgovorio samo jedan odgojitelj od njih 37, navodeći radionice i predavanja za roditelje kao oblike poželjne suradnje, naglasivši kako i suradnja odgojitelja i djece ovisi o suradnji odgojitelja i roditelja. Razlog tome može biti taj što se odgojitelji boje da ne budu prepoznati od strane nadležnih, možda su bili ograničeni vremenom ili jednostavno nisu imali interes kako bi ispunili pitanja koja nisu bila obavezna.

Tablica 11. Zainteresiranost roditelja za aktivno uključivanje u odgojno-obrazovni proces –procjena roditelja i odgojitelja.

	M	SD
Planiranje odgojno obrazovnog rada	2.10	.778
Organiziranje uvjeta za optimalan odgojno-obrazovni rad	1.98	.755
Sudjelovanje u pojedinim odgojno-obrazovnim aktivnostima u vrtiću	1.90	.651
Posjet radnom mjestu roditelja	2.06	.785
Zajednička druženja, izleti	1.66	.625
Vrednovanje (analiza) odgojno-obrazovnog rada	2.30	.875

Henderson i Mapp (2002, prema Ljubetić, 2014) navode kako veća uključenost roditelja pretpostavlja veće mogućnosti postizanja dobrobiti djece. Tablica 12. pokazuje kako su roditelji najviše (svakodnevno) uključeni u odgojno-obrazovni proces na način da pričaju sa svojim djetetom o njegovim doživljajima (aktivnostima) (M= 1.04: SD= 0.205), igraju se s djetetom (M= 1.05: SD= 0.246), razgovaraju sa svojim djetetom o tome što je radilo u vrtiću (M= 1.06: SD= 0.29), dok u odgojno-obrazovnom radu sudjeluju tek jednom mjesečno (M=2.62: SD= 1.088), što nerijetko rezultira pasivnošću roditelja u odgojno-obrazovnom procesu, koseći se sa suvremenim shvaćanjem partnerstva roditelja kao o izravnom roditeljskom djelovanju, tj. angažmanu (Ljubetić, 2014). Kako bi roditeljima omogućili izravno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom radu, odgojitelji bi im trebali omogućiti i pozvati ih na različite aktivnosti. Tako mogu volontirati na izletima, u odgojnim skupinama i projektima, prikupljati različita materijalna sredstva za potrebe aktivnosti te u njima izravno sudjelovati, pružiti djeci nova spoznajna iskustva ugošćavanjem na svoje radno mjesto, doći u skupinu predstaviti svoje zanimanje, hobi, organizirati proslave i druženja, vrtićke sajmove i sl. Kako bi roditelji i sami mogli inicirati takva druženja, potrebno je već na samom početku pedagoške godine istaknuti takva sudjelovanja dobrodošlim i poželjnim te naglasiti prednosti takvih odnosa. Neki od njih su svakako, provođenje slobodnog vremena s djetetom, upoznavanje s djetetovim mogućnostima i sklonostima, njegovim prijateljima, povezivanja s drugim roditeljima, upoznavanja i

usvajanje vještina koje mogu primijetiti u obiteljskom okruženju, rasprava o temama pitanja odgoja i sl. (Šmaguc Arbanas, 2005). U istraživanju Kretić Majer (2005) roditelji smatraju kako bi okrugli stolovi o temama veznim za problematiku odgoja, radionice za roditelje kao i dani otvorenih vrata mogli doprinijeti poboljšanju njihove roditeljske uloge, mogućnosti bolje suradnje, zbližavanja i povjerenja, za razliku od davanja letaka i brošura, što je po njihovu mišljenju, manje učinkovito. U istraživanju Orešković i Balog (2005) roditelji ističu kako ih takve vrste aktivnosti potiču na promišljanje o kvaliteti roditeljskog djelovanja te uočavaju težinu i odgovornost odgojiteljske profesije. Takvi odnosi i aktivnosti nezaustavni su dio građenja partnerstva, s dobrom, povezujućom i ravnopravnom suradnjom roditelja, odgojitelja i djeteta. U otvorenim pitanjima na koja je odgovorilo 70 roditelja od ukupno 206, navode kako bi bilo dobro produljiti radno vrijeme vrtića (8 roditelja), 2 roditelja smatra kako bi trebalo smanjiti broj djece u skupini kako bi odgojitelj imao više vremena posvetiti se svakom djetetu ponaosob, 4 roditelja smatra kako bi vrtić trebao pružati mogućnost odabira više stranih jezika, 2 roditelja bi htjela više druženja i izleta u cilju olakšavanja njihove roditeljske uloge i doprinosa optimalnom razvoju djece.

Tablica 12. Procjena roditelja o uključenosti u odgojno-obrazovni proces.

	M	SD
Pričate sa svojim djetetom o njegovim doživljajima (aktivnostima)	1.04	.205
Čitate priče sa svojim djetetom	1.45	.597
Sudjelujete u odgojno-obrazovnom radu u vrtiću	2.62	1.088
Igrate se s djetetom	1.05	.246
Potičete stvaralačke aktivnosti djeteta (slikanje, pjevanje, konstrukcije...)	1.17	.406
Redovito pratite aktivnosti u vrtiću Vašeg djeteta	1.18	.425
Individualno razgovarate s odgojiteljem Vašeg djeteta	2.05	.871
Koristite mogućnost individualnog razgovora s članom stručno-razvojne službe u vrtiću (pedagogom, logopedom, psihologom...)	3.36	.882
Razgovarate sa svojim djetetom o tome što je radilo u vrtiću	1.06	.291
Sudjelujete u različitim događanjima u vrtiću (zajednička druženja, izložbe, predavanja...)	2.37	.917

Roditelji rijetko koriste mogućnost individualnog razgovora s članom stručno-razvojne službe u vrtiću (logopedom, pedagogom, psihologom) ($M= 3.36$: $SD= 0.917$) (Tablica 12.) čemu razlog može biti u roditeljskom negiranju postojanja problema ili teškoće, ali i mogućnosti da se odgojitelji ne osjećaju dovoljno kompetentnima da informiraju roditelje o postignućima, napredovanju i ponašanju djece izbjegavajući razgovore o stvarnim problemima i teškoćama s kojima se dijete suočava (Ljubetić, 2011; Visković i Višnjić Jevtić, 2017). Samim time moguće je da ne upućuju roditelje stručnim suradnicima te roditelji često ostaju bez savjetovanja o odgojno-obrazovnim postupcima primjenjivim i u obiteljskom okruženju ($M=2.11$: $SD= 0.812$) (Tablica 13.) (Visković i Višnjić Jevtić, 2017). Odgojitelji i roditelji procijenili su da jako dobru suradnju najčešće ostvaruju kontaktiranjem u vezi poziva na roditeljski sastanak ($M=1.21$: $SD=0.440$), pozivima na zajednička druženja (nastupi djece, razna događanja) ($M=1.22$: $SD=0.455$) te informiranjem o

aktivnostima i ponašanjem djeteta u vrtiću ($M=1.36$; $SD= 0.553$) (Tablica 13.), što su predvidivi i očekivani kontakti s roditeljima tijekom pedagoške godine (Ljubetić, 2014).

Tablica 13. Učestalost i oblici komunikacije.

	M	SD
Informiranje o napredovanju mog djeteta	1.53	.632
Pomoć pri razumijevanju i poticanju razvoja pojedinog djeteta	1.68	.706
Informiranje o mogućnostima uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni rad	1.91	.780
Savjetovanje o odgojno-obrazovnim postupcima primjenjivim u obiteljskom okruženju	2.11	.843
Savjetovanje o mogućnostima poticanja razvoja kompetencija djece	1.97	.812
Mogućnosti korištenja različitih usluga u zajednici koje mogu doprinijeti razvoju djeteta	2.11	.820
Informiranje o aktivnostima i ponašanju djeteta u vrtiću	1.36	.553
Poziv na roditeljski sastanak	1.21	.440
Poziv na zajednička druženja (nastupi djece, razna događanja)	1.22	.455
Prikupljanje sredstava za rad	1.42	.627
Uključivanje roditelja u upravna i savjetodavna tijela ustanove (upravno vijeće, tim za kvalitetu...)	2.43	1.039
Informacije o društvenim događanjima na kojima roditelji mogu sudjelovati sa svojim djetetom	1.80	.821

Kao najčešći oblik uključenosti roditelja u odgojno-obrazovni proces odgojitelji navode sudjelovanje roditelja na roditeljskim sastancima i radionicama ($M=1.92$: $SD=0.433$) (Tablica 14.), koji su obično informativnog tipa, usmjereni na informiranje roditelja o događajima u vrtiću, planom i programom, očekivanjima i ciljevima (Ljubetić, 2014). Prema istraživanju Vućak (2005) roditelji također navode kako suradnju najčešće ostvaruju putem roditeljskih sastanaka i individualnih razgovora, a kao najvažniji razlog suradnje navode upoznatost s djetetovim ponašanjem i aktivnostima u okolini drugačijom od obiteljskog. Ovakvi rezultati upućuju na činjenicu kako su roditelji upoznati tek s formalnim oblicima suradnje, dok suvremeniji pristupi izostaju te roditeljima onemogućuju stvarnu uključenost u odgojno-obrazovni proces. Istraživanja Henderson i sur. (2007, prema Ljubetić, 2014) pokazuju kako partnerski odnos nije moguće graditi na formalnoj razini u velikim grupama, već individualno, najčešće kroz prepoznavanje roditeljskog angažmana, slušanja i odgovaranja na njihove potrebe, nedoumice i brige. Osim roditeljskih sastanaka, obje strane procijenile su kako najčešće surađuju kroz pozive na zajednička druženja ($M=1.22$: $SD=0.455$) (Tablica 13.). Pretpostavlja se da se uspješnost takvih događaja, kao i roditeljskih sastanaka, procjenjuje brojem prisutnih roditelja, ne vodeći računa o mogućnosti da se roditelji prisilno ili zbog formalnosti uključuju u njih te se zanemaruje zadovoljenost njihovih potreba i očekivanja, osobno zadovoljstvo, odnosno njihova stvarna uključenost, tj. angažiranost (Ljubetić, 2014). Ne iznenađuje kako je najviše roditelja procijenilo da su svi zainteresirani za sve što dijete uči i radi u vrtiću ($M=1.17$: $SD=0.496$), potiču učenje i pozitivne stavove prema obrazovanju ($M=1.33$: $SD=0.667$) (Tablica 14.), dok slaganje odgojitelja s time ukazuje na pozitivne stavove prema roditeljima i njihovoj ulozi.

Tablica 14. Uključenost roditelja u odgoj i obrazovanje djece.

	Odgojitelji		Roditelji	
	M	SD	M	SD
Izgrađuju kod djece afirmativne stavove, poglavito prema vrtiću/ odgojno-obrazovnim ustanovama	2.11	.458	1.59	.814
Potiču učenje i pozitivne stavove prema obrazovanju	1.95	.524	1.33	.667
Pokazuju djetetu kako koristiti različite izvore znanja i informacija (enciklopedije, rječnike...)	2.35	.676	1.94	.889
Potiču učenje svog djeteta	2.08	.547	1.20	.538
Informiraju se o napredovanju svog djeteta i njegovom psihofizičkom statusu	2.05	.524	1.80	.817
Kada zamijetite poteškoće kontaktiraju stručne osobe (odgojitelje svog djeteta)	2.16	.727	2.17	.975
Zainteresirani su za sve što dijete uči i radi u vrtiću	1.95	.575	1.17	.496
Sudjeluju u svim aktivnostima u vrtiću (u dogovoru s odgojiteljicom djeteta)	2.05	.575	2.11	.938
Sudjeluju na roditeljskim sastancima i radionicama za roditelje	1.92	.433	1.88	.950

Suvremeni pogledi na odgojno-obrazovni rad u vrtiću za koji se zalažemo morat će uključiti roditelje u upravna i savjetodavna tijela ustanove i zajedno njima raspravljati i nalaziti rješenja u raznim pogledima odgojno-obrazovnog rada, što pokazuju i rezultati ovog istraživanja čime odgojitelji i roditelji procjenjuju kako su najmanje

uključeni u taj oblik suradnje ($M=2.43$; $SD=1.039$) (Tablica 13). Načina za uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni proces je mnogo, a istraživanje prema Burcar (2005) pokazuje kako i sami roditelji iskazuju potrebu za aktivnijim sudjelovanjem u donošenju odluka, posebice onih vezanih za odgojno-obrazovne ciljeve. Visković i Višnjić Jevftić (2017) kao mogući razlog tome navode kako su roditeljski sastanci, druženja i informiranja jasno propisani te se očekuje njihova realizacija, dok su izbori upravnih i savjetodavnih tijela ustanove svake četvrte godine te ne postoji određenje učestalosti tih oblika suradnje.

Stričević (2011) navodi kako se danas od roditelja očekuje da budu uspješni u svojoj roditeljskoj ulozi te da znaju što je najbolje za njihovo dijete. Upravo takva očekivanja roditelje navode da traže pomoć i izvan svoje obiteljske sredine. Rezultati istraživanja pokazuju kako roditelji često kontaktiraju s drugim roditeljima, najčešće dvaput mjesečno, dok s drugim osobama kontaktiraju jednom tjedno (Tablica 15. i 16.), što pokazuje potrebu roditelja za savjetom, pomoći i informiranosti o odgoju djeteta.

Tablica 15. Kontakti roditelja s drugim roditeljima koji imaju djecu u vrtiću.

	N	M	SD
1. roditelj	111	2.22	1.224
2. roditelj	94	2.57	1.249
3. roditelj	82	2.83	1.163
4. roditelj	66	3.12	1.330
5. roditelj	47	3.43	1.315

Tablica 16. Kontakti s drugim osobama koje nemaju djece u vrtiću njihova djeteta.

	N	M	SD
1. odrasla osoba	121	1.77	1.039

2.odrasla osoba	112	2.02	.958
3.odrasla osoba	95	2.24	1.155
4.odrasla osoba	70	2.23	1.157
5.odrasla osoba	58	2.72	1.254

Današnja uloga roditelja često se pokazuje zahtjevnom u suvremenom, a promjene koje se događaju neizravno utječu na obitelj i ulogu koju nosi sa sobom (Jurčević Lozančić, 2011). Ljubetić (2014) navodi kako roditelji imaju pravo tražiti pomoć, informacije i potporu kako bi unaprijedili svoju roditeljsku ulogu te je ispunili u skladu s očekivanjima društva. Za razliku od obitelji nekad, koje su bile cjelovite, na okupu i podložne obilježjima višegeneracijskog zajedničkog života, roditelji su savjete i pomoć mogli dobivati iz prve ruke, u krugu obitelji. Raspadom tradicionalnih, višegeneracijskih obitelji, suvremene su obitelji danas sve više udaljene od društvene potpore i većinom su usamljene i prepuštene sebi samima, a pokušajući kompetentno odgovoriti na ono što se očekuje od njih, nalazeći se na nesigurnom i nepoznatom teritoriju, često informacije i putokaz odgoja djece traže crpeći iskustva i savjete drugih roditelja i osoba koje su bile ili jesu u roditeljskoj ulozi (Jurčević Lozančić, 2011). Važno je naglasiti kako nema recepta kako postati savršenim roditeljem, iz razloga što savršeni roditelj ne znači biti i nepogrešiv roditelj, te je važno osvijestiti što znači biti dobar roditelj i napustiti ideju o savršenom roditeljstvu. (Stričević, 2011) Tome svakako, osim podrške okoline (rođaka, prijatelja, susjeda i šire obitelji), mogu pridonijeti i stručnjaci (odgojitelji, pedagozi, psiholozi...) kroz promicanje programa (radionica, tečaja za roditelje, predavanja (razmjena znanja i iskustava), tribina (informiranje o društvenim temama), igraonicama za djecu i roditelje, dolazak stručnjaka u obitelj, savjetovališta...), međutim, ovo istraživanje pokazalo je kako odgojitelji ($M=2.16$; $SD=0.727$) i roditelji ($M=2.17$; $SD=0.975$) procjenjuju kako roditelji rijetko kontaktiraju stručne osobe (odgojitelje) kada zamijete teškoće (Tablica 13.). U istraživanju Visković i Višnjic Jevtić (2017) kao razlog tome navodi se mogućnost negiranja problema koji postoji u obitelji i u odgoju djeteta, kao i odnos nepovjerenja između roditelja i odgojitelja što može rezultirati time da roditelj izbjegavaju razgovore na tu temu te nemaju prilike tražiti pomoć, stoga je traže u drugim oblicima, a to su najčešće iskustva drugih roditelja, što možemo povezati s procjenom roditelja i odgojitelja koji kao najčešći oblik komunikacije između roditelja

navode razgovor o dječjim aktivnostima u vrtiću ($M=1.97$; $SD= 0.775$), o dječjem ponašanju ($M=2.06$; $SD=2.143$), izmjenjivanju dječjih iskustava ($M=2.15$; $SD= 0.869$) te razmjenjivanju korisnih informacija o djeci ($M= 2.15$; $SD= 0.838$) (Tablica 17.).

Tablica 17. Teme razgovora između roditelja.

Razgovaraju o...	M	SD
Odgojiteljima i njihovom radu	2.43	.843
Organizaciji i kvaliteti rada vrtića	2.40	.779
Dječjim aktivnostima u vrtiću	1.97	.775
Izmjenjuju osobna iskustva	2.08	.868
Savjetuju se	2.27	.879
Razmjenjuju korisne informacije o djeci	2.15	.838
Knjigama za djecu i roditelje	2.77	.834
Dječjem ponašanju	2.06	2.143
Polasku u osnovnu školu	2.62	.901
Razmjenjuju informacije o aktivnostima izvan vrtića (primjerice razvojni status djece, socijalne i emocionalne promjene)	2.49	.753
Aktivnostima i igrama s djecom kod kuće (u obitelji)	2.41	.806
Razgovaraju o tome kako se djeca mijenjaju (primjerice razvojni status djece, socijalne i emocionalne promjene)	2.27	.740
Dječjim postignućima	2.22	.787
Obiteljske informacije	2.69	.855
Informacije o društvenim događanjima nevezano za vrtić	2.58	.786

Kako bi se utvrdila razlika procjene roditelja i odgojitelja u odnosu na zavisne varijable korišten je t-test. Statistički značajna razlika ($t=-2.100$; $p =.037$) utvrđena je samo za varijablu *Razgovori roditelja* (Tablica 18.).

Tablica 18. t-test - procjena roditelja i odgojitelja u odnosu na zavisne varijable

	Suma kvadrata	df	F	Sig.
--	---------------	----	---	------

Najčešći oblici	Između grupa	20.190	2	.546	.584
	Unutar grupa	628.242	34		
	Ukupno	648.432	36		
Procjena uključenosti	Između grupa	23.794	2	.893	.419
	Unutar grupa	452.909	34		
	Ukupno	476.703	36		
Uloga roditelja	Između grupa	6.251	2	.689	.509
	Unutar grupa	154.182	34		
	Ukupno	160.432	36		
Razgovori roditelja	Između grupa	5.003	2	.050	.951
	Unutar grupa	1647.885	33		
	Ukupno	1652.889	35		
Uključenost u proces	Između grupa	8.881	2	.799	.458
	Unutar grupa	188.848	34		
	Ukupno	197.730	36		
Doprinos procesu	Između grupa	2.229	2	.226	.799
	Unutar grupa	167.879	34		
	Ukupno	170.108	36		

Mogući razlog tome može biti taj što odgojitelji mogu tek nagađati o čemu pojedini roditelji razgovaraju, pri čemu mogu biti vođeni svojim osobnim iskustvima s roditeljima. Stoga, uzimajući u obzir pojedine roditelje, generaliziraju njihove stavove na sve ostale. Otvorenim pitanjima na koja je odgovorilo 70-ak roditelja od ukupno 206 (34%) potvrđuju kako roditelji, njih 25, najčešće s roditeljima razmjenjuju savjete i iskustva (o odgoju djece, problemima u odgoju i razvoju), 9 roditelja navelo je kako raspravljaju o fazama razvoja, kako dijete napreduje u odnosu na drugu djecu, 7 roditelja traži drugo mišljenje i stavove o odlučivanju u odgoju, 7 roditelja raspravlja o odgojiteljima i o aktivnostima u vrtiću, 6 roditelja pokušava dobiti korisne informacije koje su bitne za dijete (internet stranice o djeci, o vrtiću, o nadolazećim događajima...), 5 roditelja zaključuje kako im razgovori s drugim roditeljima nisu važni jer navode kako sve važne informacije dobivaju od strane odgojitelja. 3 roditelja traži utjehu, 3 roditelja se informiraju o bolestima u vrtiću, dok 1 roditelj navodi kako mu razgovori s

drugim roditeljima daju ideje za provođenje novih igara s djetetom.

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene u odnosu na bračni status sudionika istraživanja, korištena je jednosmjerna analiza varijance. Rezultati istraživanja pokazuju kako postoji statistički značajna ($p=.049$) razlika procjene s obzirom na bračni status za varijablu *Najčešći oblici*. S obzirom na uzorak nije bilo moguće raditi Post Hoc analizu (Tablica 19.).

Tablica 19. Procjena u odnosu na bračni status sudionika istraživanja – jednosmjerna analiza varijance.

		Suma kvadrata	df	F	Sig.
Najčešći oblici	Između grupa	169.545	4	2.832	.041
	Unutar grupa	478.888	32		
	Ukupno	648.432	36		
Procjena uključenosti	Između grupa	26.918	4	.479	.751
	Unutar grupa	449.784	32		
	Ukupno	476.703	36		
Uključenost u procese	Između grupa	8.195	4	.346	.845
	Unutar grupa	189.534	32		
	Ukupno	197.730	36		
Doprinos procesu	Između grupa	3.401	4	.163	.955
	Unutar grupa	166.707	32		
	Ukupno	170.108	36		

Moguće je kako odgojitelji imaju drugačiji pristup prema samohranim majkama, rastavljenim roditeljima, udovcima, socijalnim roditeljima, a samim time roditelji imaju različitija iskustva, posebice u ostvarivanju i učestalosti komunikacije; primjerice, pozivima na roditeljske sastanke, dijeljenjem informacija o društvenim događajima na kojima mogu sudjelovati sa svojim djetetom, pozivima na zajednička druženja, informiranjem o djetetu i slično.

Kako bi se utvrdila razlika procjene majki i očeva u odnosu na zavisne varijable, korišten je t-test. Nije pronađena statistički značajna razlika u procjenama. Može se

pretpostaviti kako oba roditelja dijele slična iskustva i očekivanja, pri čemu odgojitelji imaju jednaki pristup i majkama i očevima i ravnopravno im omogućuju uključivanje u ponuđene oblike suradnje ostvarujući pritom obostranu komunikaciju i interakciju.

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene u odnosu na očekivanja roditelja spram djeteta, korištena je jednosmjerna analiza varijance. Rezultati istraživanja pokazuju kako nije nađena razlika procjene ovisno o očekivanjima. Roditelji najčešće procjenjuju kako očekuju da njihovo dijete završi visokoškolsko obrazovanje. Mogući razlog može biti u tome kako roditelji žele svom djetetu osigurati obrazovanje kako bi u budućnosti moglo ostvariti što veću kvalitetu života, pretpostavljajući da višim obrazovanjem pojedinac ima veće šanse uspjeti u društvu i pronaći posao, imajući na umu kako je nezaposlenost jedan od gorućih problema današnjice.

6. ZAKLJUČAK

Osim velikih promjena s kojima se suočava današnje društvo, veliki zaokret uzrokovan upravo njima doživjele su i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koje između ostalog imaju sve veću potrebu ostvarivanja pozitivne suradnje s roditeljima. Iz toga proizlazi i velika potreba za novijim istraživanjima koja istražuju u kolikoj je mjeri zastupljena suradnja, postoji li uopće i kako postići da suradnja s roditeljima postane jedan od prioriteta sadašnjih i budućih dječjih vrtića.

Rezultati provedenog istraživanja u kojem su se ispitivala očekivanja roditelja i odgojitelja od međusobne suradnje ukazuju kako su roditelji zadovoljni dječjim vrtićima, osjećaju se dobrodošlim, a odgojitelje smatraju kompetentnima u svojoj profesionalnoj ulozi. Jednako pozitivno mišljenje imaju i odgojitelji o njima, smatrajući ih uspješnima u njihovoj roditeljskoj ulozi. Kako su roditelji procijenili pozitivnim svoje odnose s odgojiteljima, ne čudi što su odgojitelji sami sebe visoko procijenili, smatrajući se kompetentnima u svojoj profesiji, zadovoljni su svojim poslom i radom s roditeljima i djecom.

Unatoč tome, kao najčešće oblike suradnje i jedni i drugi navode roditeljske sastanke, druženja i radionice. Ta činjenica ukazuje na još uvijek tradicionalan pristup suradnji, ne dajući roditeljima dovoljno slobode i prostora da bi se aktivno uključili i pridružili u ostvarivanju ciljeva odgojno-obrazovnog rada. Istraživanjem je potvrđeno kako stupanj obrazovanja odgojitelja ne utječe na kvalitetu ostvarivanja suradnje s roditeljima. Odgojitelji navode kako najveći dio kompetencija za ostvarivanje pozitivne suradnje s roditeljima stječu tijekom profesionalnog rada, a ne formalnog obrazovanja. Organiziranje i oblikovanje novih, suvremenih oblika suradnje ovisi o tome hoće li se odgojitelj stručno usavršavati i raditi na sebi, koliko ima afiniteta i motivacije te koliko ima osviještenu važnost ostvarivanja suradnje s roditeljima. Kako stupanj obrazovanja nije presudan za ostvarivanje suradnje s roditeljima, istraživanje je pokazalo da dob odgojitelja, a samim time i radni staž ukazuje na pozitivnije stavove prema suradnji te su odgojitelji spremniji i sigurniji u svojim naumima ostvarivanja i održavanja suradnje s roditeljima. U istraživanju (Visković i Višnjić Jevtić, 2017) rezultati su također pokazali kako odgojitelji svoje kompetencije stječu na temelju stručnog usavršavanja, u praksi, ali i pronalaženjem i proučavanjem vlastitih izvora znanja. Nadalje, ovo istraživanje pokazalo je kako postoji statistički značajna razlika s obzirom na bračni status roditelja i odgojitelja s obzirom na suradnju u varijabli *Najčešći oblici*. Isto tako, statistički značajna razlika s obzirom na suradnju roditelja i odgojitelja pojavila se u varijabli *Razgovori roditelja*, te se zbog navedenih činjenica glavna hipoteza djelomično prihvaća. Iako su odgojitelji iskazali potrebu za što većim uključivanjem roditelja u odgojno-obrazovni rad, imajući na umu pozitivne utjecaje koje ono ima na cjelokupno vrtićko i obiteljsko življenje, roditelji još uvijek ostaju pasivni promatrači koji se rijetko uključuju u odgojno-obrazovni rad. Također, rješenje svojih problema u odgoju ili roditeljskoj ulozi rijetko traže u mogućnostima razgovora sa stručnjakom (odgojiteljem, psihologom, pedagogom). Svoje nedoumice, probleme, pitanja i savjete dijele s drugim roditeljima. Pretpostavlja se kako se roditelji poistovjećuju s drugim roditeljima koji prolaze kroz slične situacije i imaju slična iskustva, dok neki odgojitelji nemaju djecu te ih se samim time smatra nekompetentnima u davanju savjeta i pružanja pomoći roditeljima u njihovoj ulozi.

Kako bi odgojitelji mogli kontinuirano raditi na suradnji s roditeljima i težiti ostvarivanju partnerstva, potrebno je provoditi akcijska istraživanja u vrtićima koja bi omogućila uvid u dobre i loše strane suradnje, ali i pružila priliku za daljnji napredak u vidu ostvarivanja bolje, kvalitetnije, angažiranije i svrhovitije suradnje.

Važnost suradnje roditelja i odgojitelja najbolje nam opisuju riječi Milke Pogačić: „...ali mi radimo na jednoj takvoj haljini, samo što je ona vrjednija od svih drugih. To je haljina u koju treba da se obuče duša vašeg djeteta. Pa ako nije moguće da se dvije krojačice bez dogovora, bez da se poznaju, bez da jedna brine šta druga radi, ne mogu sašiti jedne haljine, onda je još manje moguće, da će roditelji i učitelji uspjeti u tome ako rade bez dogovora, ako se ne viđaju i ne poznaju“ (Dumbović, 1979, str. 102-104; prema Kolak, 2006, str. 125). Zbog toga krajnje je vrijeme da odgojitelji i roditelji postanu svjesni svoje međuovisnosti i utjecaja koji imaju na razvoj i dobrobit djeteta.

Dječji vrtići obuhvaćeni ovim istraživanjem primjer su pozitivne suradnje koja ima još mnogo prostora za unaprjeđenje u vidu organiziranja suvremenijih pristupa roditeljima te omogućavanja njihovog stvarnog uključivanja u odgojno-obrazovni proces. Unatoč zastupljanju tradicionalnih oblika suradnje, pokazalo se kako su i odgojitelji i roditelji njima zadovoljni te kako oni na kvalitetan način odgovaraju očekivanjima roditelja, dok s druge strane odgojitelji dobivaju pozitivne povratne informacije koje ih potiču da i dalje ulažu napore u promicanje suradnje kako bi jednog dana mogli ostvariti istinsko partnerstvo.

LITERATURA

Burcar, Ž. (2005). *Što roditelji očekuju od škole kada ih se pozove na suradnju* U: H. Vrgoč (ur.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*, (pp. 118- 123). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Borg, J. (2010). *Moć uvjeravanja*. Zagreb: Veble commerce ja.

Brajša, P., Brajša Žganec i Slunjski, E. (1999). *Tajna uspješnog roditelja i odgojitelja*. Pula: C.A.S.H.

Gruden, Z. i Gruden, V. (2006). *Dijete, škola, roditelj*. Zagreb: Medicinska naklada-Zagreb.

Jurić, V. (1995). *Zadovoljstvo obitelji školom*. Zagreb: Filozofski fakultet Zagreb.

Jurčević Lozančić, A. (2011). *Redefiniranje odgojne uloge obitelji*. Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, 13 (4), 122-150.

Kolak, A. (2006). *Suradnja roditelja i škole*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za pedagogiju.

Krečić Majer, J. (2005). *Dobro poznavanje i suradnja stvaraju povjerenje* U: H. Vrgoč (ur.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*, (pp. 123-128). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.

Ljubetić, M. (2011). *Stabilna obitelj i poželjno roditeljstvo u kaotičnom svijetu – (moguća) stvarnost ili iluzija? (Imaju li perspektivu i/ili alternativu?)* U: D. Maleš (ur.) *Nove paradigme ranoga odgoja*, (pp.67-97). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.

Ljubetić, M. (2011). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.

Maleš, D. (1994). *Različito shvaćanje suradnje roditelja i profesionalaca*. Napredak: časopis za pedagojsku teoriju i praksu, 3: 342-349.

Maleš, D. (1993). *Škola - Roditelji – Djeca*. *Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, 48 (6), 587-593.

Maleš, D. i Kušević, B. (2011). *Nova paradigma obiteljskog odgoja* U: D. Maleš (ur.) *Nove paradigme ranoga odgoja*, (pp.41-67). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.

Maleš, D. (1996) *Od nijeme potpore do partnerstva između obitelji i škole*. *Društvena istraživanja/ Zagreb*, 5 (1) (21), 75 -87.

Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D., Sekulić- Majurec, A. (2000). *Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: UNICEF.

Milanović, M. i suradnice (2014). *Pomozimo im rasti*. Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.

Nenadić Bilan, D. i Matov, J. (2014). *Partnerstvo obitelji i predškolske ustanove kao potpora roditeljstvu*. *Magistra Iadertina*, 9 (1), 123-135.

Orešković, K. i Balog, N. (2005). *Suradničke aktivnosti u školi otvorenih vrata* U: H. Vrgoč (ur.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*, (pp.128 - 132). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Pahić, T., Miljević-Riđički i Vizek Vidović, V. (2010). *Uključenost roditelja u život škole: percepcija roditelja opće populacije i predstavnika roditelja u školskim tijelima*. *Odgojne znanosti*, 12 (2), 329-346.

Pećnik, N. i Starc, B. (2010). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*. Zagreb: UNICEF.

Petrović Sočo, B. (1995). *Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s dječjim vrtićem*.

Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, 4 (4-5), 613-625.

Rosić, V. i Zloković, J. (2003). *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: „Tempo“ d.o.o. Đakovo.

Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja (2012). Zagreb.

Slunjski, E.(2008). *Dječji vrtić zajednica koja uči – mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar Media.

Sheldon, S. B., i Epstein, J. L. (2007). *Parent Survey of Family and Community Involvement in the Elementary and Middle Grades*. Baltimore: Center on School, Family, and Community Partnerships Johns Hopkins University.

Stričević, I. (2011). *Jačanje roditeljskih kompetencija kroz programe obrazovanja roditelja* U: D. Maleš (ur.) *Nove paradigme ranoga odgoja*, (pp.125 – 153). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.

Sušanj Gregorović, K. (2017). *Dobrobiti roditeljske uključenosti u obrazovanje djeteta*. Napredak: časopis za pedagošku teoriju i praksu, 159 (1-2), 101-113.

Šmaguc Arbanas, S. (2005). *Suradnja roditelja i škole u interpolaciji nastavnih sadržaja* U: H. Vrgoč (ur.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*, (pp.111 - 118). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Vučak, S. (2005). *Prema školi koja uči: zajednica učenika, učitelja i roditelja* U: H.

Vrgoč (ur.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*, (pp. 37 – 51). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Visković, I. i Višnjic Jevtić, A. (2017). *Mišljenje odgajatelja o mogućnostima suradnje s roditeljima*. Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, 19 (1), 117-146.

Vizek Vidović, V. i Domović, V. (2013). *Teachers in Europe – Main Trends, Issues and Challenges*. Croatian Journal of Education, 15 (3), 219-250.

Internetski izvor:

1. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). <http://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-ipredskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf> . Pristupljeno 11. kolovoza 2018.

2. Rychen, D.S. i Salganik, L.H. (2003). The definition and selection of key competencies. <https://www.oecd.org/pisa/35070367.pdf>. Pristupljeno 15. kolovoza

2018.

3. Konvencija o pravima djeteta. (1989). https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf.

Pristupljeno 15. kolovoza 2018.

4. Dinamikom. <https://aplikacija.dinamikom.eu/> Pristupljeno 20. kolovoza 2018.

PRILOZI

Upitnik za roditelje o kvaliteti suradnje s vrtićem

© Sheldon, Epstein (2007.), modificirano

Poštovani roditelji,

Molimo Vas da se uključite u ovo istraživanje mišljenja roditelja o kvaliteti i oblicima suradnje za potrebe izrade mog diplomskog rada. Sudjelovanje u ovom istraživanju je anonimno i dragovoljno te Vaši odgovori ni na kakav način neće negativno utjecati na naš odnos prema Vama ili Vašem djetetu. Nema pravih i krivih odgovora, svako Vaše mišljenje nam je značajno i moguće može doprinijeti kvaliteti rada.

A. Oblici komunikacije

1. U svezi čega najčešće kontaktirate s odgajateljima Vašeg djeteta ili nekim drugim iz Ustanove? Molimo Vas da pažljivo pročitate svaku tvrdnju i zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu brojevi imaju slijedeće značenje:

1= jako dobra suradnja

2= surađujemo

3= povremeno surađujemo

4= nikada ne surađujemo

	Oblik komunikacije / učestalost	jako dobra suradnja	surađujemo	povremeno surađujemo	nikada ne surađujemo
1.1.	Informiranje o napredovanju mog djeteta.	1	2	3	4
1.2.	Pomoć pri razumijevanju i poticanju razvoja mog djeteta.	1	2	3	4

1.3	Informiranje o mogućnostima uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni rad.	1	2	3	4
1.4	Savjetovanje o odgojno-obrazovnim postupci primjenjivim u obiteljskom okruženju.	1	2	3	4
1.5.	Savjetovanje o mogućnostima poticanja razvoja djeteta	1	2	3	4
1.6.	Mogućnosti korištenja različitih usluga u zajednici koje mogu doprinijeti razvoju djeteta.	1	2	3	4
1.7	Informiranje o aktivnostima i ponašanju djeteta u vrtiću.	1	2	3	4
1.8	Poziv na roditeljski sastanak.	1	2	3	4
1.9.	Poziv na zajednička druženja (nastupi djece, razna događanja).	1	2	3	4
1.10.	Prikupljanje sredstava za rad.	1	2	3	4
1.11.	Uključuje roditelje u upravna i savjetodavna tijela ustanove (upravno vijeće, tim za kvalitetu...).	1	2	3	4
1.12.	Informacije o društvenim događajima na kojima mogu sudjelovati sa svojim djetetom.	1	2	3	4

2. Navedite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama o Ustanovi i odgajateljima Vašeg djeteta? Molimo zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu je :

1= u potpunosti se slažem

2= slažem se

3= ne slažem se

4= u potpunosti se ne slažem

	iskaz / procjena	u potpunosti se slažem	slažem se	ne slažem se	u potpunosti se ne slažem
2.1.	To je kvalitetan vrtić.	1	2	3	4
2.2.	U vrtiću se osjećam dobrodošlo.	1	2	3	4
2.3.	U vrtiću se kvalitetno skrbi o mom djetetu	1	2	3	4
2.4.	Odgajatelji su kompetentni i odgovorni.	1	2	3	4
2.5.	Odgajatelji su ljubazni i pristupačni.	1	2	3	4
2.6.	Stručno osoblje je kompetentno i pristupačno.	1	2	3	4
2.7.	Pomoćno osoblje je ljubazno.	1	2	3	4
2.8.	Imam povjerenja u osoblje vrtića.	1	2	3	4

Ako želite možete još nešto nadodati.

B Uloga roditelja

3. Roditelji su na različite načine uključeni u odgojno-obrazovni proces. Na koji način ste Vi uključeni? Koliko često sudjelujete u navedenim aktivnostima? Molimo zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu je :

1= svakodnevno ili većinu dana

2= jednom tjedno

3= ponekad / jednom mjesečno

4= nikada

	Koliko često....	svakodnevno	jednom tjedno	jednom mjesečno	nikada
3.1.	Pričate sa svojim djetetom o njegovim doživljajima (aktivnostima).	1	2	3	4
3.2.	Čitate priče sa svojim djetetom.	1	2	3	4
3.3.	Sudjelujete u odgojno-obrazovnom radu u vrtiću.	1	2	3	4
3.4.	Igrate se s djetetom.	1	2	3	4
3.5.	Potičete stvaralačke aktivnosti djeteta (slikanje, pjevanje, konstrukcije...).	1	2	3	4
3.6.	Redovito pratite aktivnosti u vrtiću Vašeg djeteta.	1	2	3	4
3.7.	Individualno razgovarate s odgajateljem Vašeg djeteta	1	2	3	4
3.8.	Koristite mogućnost individualnog savjetodavnog razgovora s članom stručno-razvojne službe u vrtiću (pedagogom, logopedom, psihologom..)	1	2	3	4
3.9.	Razgovarate sa svojim djetetom o tome što je radio u vrtiću.	1	2	3	4
3.10	Sudjelujete u različitim događanjima u vrtiću (zajednička druženja, izložbe, predavanja..)	1	2	3	4

4. Kako procjenjujete svoju uključenost u odgoj i obrazovanje svog djeteta? Molimo zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu je :

1= svakodnevno ili većinu dana

2= jednom tjedno

3= ponekad / jednom mjesečno

4= nikada

	iskaz / procjena	svakodnevno	jednom tjedno	ponekad	nikada
4.1.	Izgrađujete afirmativne stavove, poglavito prema vrtiću /odgojno-obrazovnim ustanovama.	1	2	3	4
4.2.	Potičete učenje i pozitivne stavove prema obrazovanju.	1	2	3	4
4.3.	Potičete (pokazujete) djetetu kako koristiti različite izvore (enciklopedije, rječnike..).	1	2	3	4
4.4.	Potičete učenje svog djeteta.	1	2	3	4
4.5.	Informirate se o napredovanju svog djeteta i njegovom psihofizičkom statusu.	1	2	3	4

4.6.	Kada zamijetite poteškoće kontaktirate stručne osobe (odgajateljke svog djeteta).	1	2	3	4
4.7.	Zainteresirani ste za sve što dijete uči i radi u vrtiću.	1	2	3	4
4.8.	Sudjelujem u svim aktivnostima u vrtiću (u dogovoru s odgajateljicom djeteta).	1	2	3	4
4.9.	Sudjelujem na roditeljskim sastancima i radionicama za roditelje.	1	2	3	4

Želite još nešto nadodati

---

5. Molimo da procijenite svoju ulogu u odgojno-obrazovnom procesu.

1= uvijek

2= često (2-3 puta tjedno)

3= ponekad (jednom u tjednu)

4= nikada

	Iskaz / procjena	uvijek	često	ponekad	nikada
5.1.	Razumijem kako se moje dijete osjeća u vrtiću.	1	2	3	4
5.2.	Motiviram svoje dijete na uključivanje u aktivnosti u vrtiću	1	2	3	4
5.3.	Pozitivno vrednujem trud svog djeteta u vrtiću	1	2	3	4
5.4.	Radujem se svakom uspjehu mog djeteta	1	2	3	4
5.5.	Uspješan sam u svojoj roditeljskoj ulozi	1	2	3	4

C KONTAKTI S DRUGIM RODITELJIMA

6. Ponekad roditelji razgovaraju o odgoju djece s drugim roditeljima. Molimo zamislite do pet roditelja koji imaju djecu u vrtiću Vašeg djeteta. Zamislite po jednu osobu u svakom redu i zaokružite broj koji najbolje opisuje koliko često razgovarate o djeci i odgojno-obrazovnom procesu u vrtiću sa svakim od njih.

	ime roditelja ili djeteta	dnevno	jednom tjedno	dvaput mjesečno	jednom mjesečno	nekoliko puta godišnje
1.	roditelj					
2.	roditelj					

3. roditelj						
4. roditelj						
5. roditelj						

Ako ne razgovarati s bilo kojim drugim roditeljima u vrtiću, označite ovu kućicu

7. Molimo da zamislite do pet odraslih osoba (koje nemaju djecu u vrtiću Vašeg djeteta) s kojom razgovarate o svom djetetu. Zamislite po jednu osobu u svakom stupcu (redu) i zaokružite broj koji najbolje opisuje koliko često razgovarate o djeci i odgojno-obrazovnom procesu u vrtiću sa svakim od njih.

	status ili profesija odrasle osobe	dnevno	jednom tjedno	dvaput mjesečno	jednom mjesečno	nekoliko puta godišnje
1. odrasla osoba						
2. odrasla osoba						
3. odrasla osoba						
4. odrasla osoba						
5. odrasla osoba						

Ako ne razgovarati s bilo kojim drugim o svom djetetu, molimo označite ovu kućicu

8. Koji oblici informiranja od strane vrtića Vama najviše odgovaraju (moguće je zaokružiti više odgovora).
- Osobni kontakti pri dolasku/ odlasku iz vrtića
  - Pisane informacije / brošure
  - Pisane informacije / individualno mišljenje o mom djetetu
  - Informacije / obrada pojedinih tema na web-stranicama vrtića
  - Plan i program ustanove dostupan u tiskan obliku ili na web-stranicama vrtića
  - Kalendar događanja
  - Informacije putem društvene mreže (primjerice grupa roditelja iste odgojne skupine na facebook-u)

9. Koliko često razgovaraju s roditeljima koji imaju djecu u vrtiću Vašeg djeteta o temama navedeno u nastavku? Zaokružite jedan odgovor u svakom retku

1= vrlo često (gotovo svakodnevno)

2= često (mjesečno)

3= ponekad (nekoliko puta godišnje)

4= nikada.

	Razgovaramo o ...	vrlo često	često	ponekad	nikada
--	--------------------------	-------------------	--------------	----------------	---------------

9.1.	odgajateljima i njihovom radu	1	2	3	4
9.2.	organizaciji i kvaliteti rada vrtića	1	2	3	4
9.3.	dječjim aktivnostima u vrtiću	1	2	3	4
9.4.	izmjenjujemo osobna iskustva	1	2	3	4
9.5.	savjetujemo se	1	2	3	4
9.6.	razmjenjujemo korisne informacije o djeci	1	2	3	4
9.7.	o knjigama za djecu i roditelje	1	2	3	4
9.8.	dječjem ponašanju	1	2	3	4
9.9.	polasku u osnovnu školu	1	2	3	4
9.10.	razmjenjujemo informacije o aktivnostima izvan vrtića (primjerice školi stranih jezika, sportski klubovima, igraonici...).	1	2	3	4
9.11.	aktivnostima i igrama s djecom kod kuće (u obitelji)	1	2	3	4
9.12.	razgovaramo o tome kako se vaša djeca mijenjaju (primjerice razvojni status djece, socijalne i emocionalne promjene).	1	2	3	4
9.13.	dječjim postignućima.	1	2	3	4
9.14.	obiteljske informacije	1	2	3	4
9.15.	informacije o društvenim događanjima nevezano za vrtić	1	2	3	4

10. Kako Vam pomažu razgovori s drugim roditeljima?

---

11. Molimo procijenite koliko ste zainteresirani aktivno se uključiti u odgojno-obrazovni proces u vrtiću pri čemu je:

1= u potpunosti su zainteresirani

2= zainteresirani su ponekad se uključiti (jednom mjesečno u poneku aktivnost)

3= zainteresirani su, ali im profesionalne obveze ne ostavljaju vremena za to

4= nisu zainteresirani

	Aktivnosti /procjena	u potpunosti	ponekad	nemaju vremena	nisu zainteresirani
12.1	Planiranje odgojno-obrazovnog rada.	1	2	3	4
12.2	Organiziranje uvjeta za optimalan odgojno-obrazovni rad.	1	2	3	4
12.3	Sudjelovanje u pojedinim odgojno-obrazovnim aktivnostima u vrtiću.	1	2	3	4
12.4	Posjet radnom mjestu roditelja				
12.5	Zajednička druženja, izleti.				

12.6	Vrednovanje (analizu) odgojno-obrazovnog rada.	1	2	3	4
------	--	---	---	---	---

12. Molimo naznačite spol Vašeg djeteta koje je uključeno u ovaj vrtić. a) djevojčica b) dječak	13. Molimo navedite mjesec i godinu rođenja Vašeg djeteta koje u ovom vrtiću _____ (godina) _____ (mjesec)
14. Vi ste djetetu: a) majka b) otac c) socijalni roditelj (niste biološki roditelj tj. dijete je usvojeno ili je dijete vašeg partnera)	15. Razina Vašeg formalnog obrazovanja a) osnovna škola b) srednja škola c) viša škola ili fakultet d) poslijediplomsko obrazovanje
16. Vjerujete da će Vaše dijete uspješno završiti (očekivana razina obrazovanja Vašeg djeteta): a) osnovna škola b) srednja škola c) viša škola ili fakultet d) poslijediplomsko obrazovanje	17. Vaš bračni status: a) u braku b) u izvanbračnoj zajednici c) razvedeni ili razdvojeni d) nikada nisam bio u braku ili izvanbračnoj zajednici s drugim roditeljem djeteta e) udovac / udovica
18. Jeste li zaposleni : a) puno radno vrijeme b) skraćeno radno vrijeme c) povremeno / sezonski d) nezaposlen/a	16. Vaš partner/ica je zaposlen/a : a) puno radno vrijeme b) skraćeno radno vrijeme c) povremeno / sezonski d) nezaposlen/a
19. Koliko imate djece u obitelji _____ (upisati broj djece u obitelji).	20. Ekonomski status Vaše obitelji procijenili biste kao: a) izrazito dobar b) dobar c) osrednji (razmjerno uvjetima) d) loš e) izrazito loš
21. Aktivnosti djece izvan ustanove: a) škola stranih jezika b) sportski klub/ aktivnost c) usluge igraonice (proslave rođendana) d) _____ (nešto drugo) e) ništa od navedenog	22. Koje je po vašem mišljenju optimalno vrijeme u kojem možete sudjelovati u aktivnostima u vrtiću a) tijekom radnog vremena vrtića b) pred kraj radnog vremena vrtića c) poslije radnog vremena vrtića – prevečer d) vikendom e) ne odgovara mi ni jedan termin.

23. Imate li prijedlog kako bi vrtić još mogao doprinijeti optimalnom razvoju Vaše djece i olakšao Vašu roditeljsku ulogu?

---

24. Želite li još nešto nadodati?

Hvala na sudjelovanju i pomoći!

Upitnik za odgajatelje o kvaliteti suradnje s roditeljima djece uključene u vrtić

© Sheldon, Epstein (2007.), modificirano

Poštovani odgajatelji,

Molimo Vas da se uključite u istraživanje mišljenja odgajatelja o kvaliteti i oblicima suradnje s roditeljima sa svrhom istraživanja za potrebe izrade mog diplomskog rada. Sudjelovanje u ovom istraživanju je anonimno i dragovoljno, a nezavisne varijable naznačenu su isključivo radi verificiranja postavljenih hipoteza. Nema pravih i krivih odgovora, svako Vaše mišljenje je značajno.

- 2.** U svezi čega najčešće kontaktirate s roditeljima djece u Vašoj odgojnoj skupini?
Molimo zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu je :

1= jako dobra suradnja

2= surađujemo (tjedno, mjesečno)

3= rijetko surađujemo (1-2 puta godišnje)

4= nikada ne surađujemo

	Oblik komunikacije / učestalost	jako dobra suradnja	surađujemo	povremeno surađujemo	nikada ne surađujemo
1.1.	Informiranje o napredovanju pojedinog djeteta.	1	2	3	4
1.2.	Pomoć pri razumijevanju i poticanju razvoja pojedinog djeteta.	1	2	3	4
1.3.	Informiranje o mogućnostima uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni rad.	1	2	3	4

1.4	Savjetovanje o odgojno-obrazovnim postupci primjenjivim u obiteljskom okruženju.	1	2	3	4
1.5.	Savjetovanje o mogućnostima poticanja razvoja kompetencija djeteta	1	2	3	4
1.6.	Mogućnosti korištenja različitih usluga u zajednici koje mogu doprinijeti razvoju djeteta.	1	2	3	4
1.7	Informiranje o aktivnostima i ponašanju djeteta u vrtiću.	1	2	3	4
1.8	Poziv na roditeljski sastanak.	1	2	3	4
1.9.	Poziv na zajednička druženja (nastupi djece, razna događanja).	1	2	3	4
1.10.	Prikupljanje sredstava za rad.	1	2	3	4
1.11.	Uključuje roditelje u upravna i savjetodavna tijela ustanove (upravno vijeće, tim za kvalitetu...).	1	2	3	4
1.12.	Informacije o društvenim događajima na kojima roditelji mogu sudjelovati sa svojim djetetom.	1	2	3	4

3. Kako procjenjujete uključenost roditelja u odgoj i obrazovanje djece? Molimo zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu je :

1= svi roditelji

2= većina roditelja (više od 60% roditelja djece u skupini)

3= pojedini roditelji (1/3 roditelja)

4= rijetki roditelji (manje od 1/3 roditelja u skupini)

	Uključenost roditelja i odgoj i obrazovanje djece	svi	većina	pojedini	rijetki
2.1.	Izgrađuju kod djece afirmativne stavove, poglavito prema vrtiću /odgojno-obrazovnim ustanovama	1	2	3	4
2.2.	Potiču učenje i pozitivne stavove prema obrazovanju	1	2	3	4
2.3.	Potiču (pokazuju) djetetu kako koristiti različite izvore znanja i informacija (enciklopedije, rječnike...)	1	2	3	4
2.4.	Potiču učenje svog djeteta	1	2	3	4
2.5.	Informiraju se o napredovanju svog djeteta i njegovom psihofizičkom statusu	1	2	3	4
2.6.	Kada zamijetite poteškoće kontaktiraju stručne osobe (odgajatelje svog djeteta)	1	2	3	4
2.7.	Zainteresirani su za sve što dijete uči i radi u vrtiću	1	2	3	4
2.8.	Sudjeluju u svim aktivnostima u vrtiću (u dogovoru s odgajateljicom djeteta)	1	2	3	4

2.9.	Sudjeluju na roditeljskim sastancima i radionicama za roditelje	1	2	3	4
------	---	---	---	---	---

Želite još nešto nadodati?

---

4. Molimo da procijenite ulogu roditelja u odgojno-obrazovnom procesu. Molimo zaokružite samo jedan odgovor u svakom redu pri čemu je :

1= svi roditelji

2= većina roditelja (više od 60% roditelja djece u skupini)

3= pojedini roditelji (trećina roditelja)

4= rijetki roditelji (manje od 1/3 roditelja u skupini)

	Uloga roditelja	svi roditelji	većina roditelja	pojedini roditelji	rijetki roditelji
3.1.	Razumiju kako se njihovo dijete osjeća u vrtiću.	1	2	3	4
3.2.	Motiviraju svoje dijete na uključivanje u aktivnosti u vrtiću	1	2	3	4
3.3.	Pozitivno vrednuju trud svog djeteta u vrtiću	1	2	3	4
3.4.	Raduju se svakom uspjehu svog djeteta	1	2	3	4
3.5.	Uspješni su u svojoj roditeljskoj ulozi	1	2	3	4

5. Ponekad roditelji razgovaraju o odgoju djece s drugim roditeljima. Molimo da procijenite koliko često roditelji međusobno razgovaraju o temama navedenim u nastavku. Zaokružite jedan odgovor u svakom retku pri čemu je:

1= vrlo često (gotovo svakodnevno)

2= često (mjesečno)

3= ponekad (nekoliko puta godišnje)

4= nikada.

	Razgovaraju o ...	vrlo često	često	ponekad	nikada
4.1.	odgajateljima i njihovom radu.	1	2	3	4
4.2.	organizaciji i kvaliteti rada vrtića.	1	2	3	4
4.3.	dječjim aktivnostima u vrtiću.	1	2	3	4
4.4.	izmjenjuju osobna iskustva.	1	2	3	4
4.5.	savjetuju se.	1	2	3	4
4.6.	razmjenjuju korisne informacije o djeci.	1	2	3	4
4.7.	knjigama za djecu i roditelje.	1	2	3	4
4.8.	dječjem ponašanju.	1	2	3	4

4.9.	polasku u osnovnu školu.	1	2	3	4
4.10.	razmjenjuju informacije o aktivnostima izvan vrtića (primjerice školi stranih jezika, sportski klubovima, igraonici...).	1	2	3	4
4.11.	aktivnostima i igrama s djecom kod kuće (u obitelji).	1	2	3	4
4.12.	razgovaraju o tome kako se djeca mijenjaju (primjerice razvojni status djece, socijalne i emocionalne promjene).	1	2	3	4
4.13.	dječjim postignućima.	1	2	3	4
4.14.	obiteljske informacije.	1	2	3	4
4.15.	informacije o društvenim događanjima nevezano za vrtić.	1	2	3	4

4. Koji, po Vašem mišljenju, oblici informiranja roditelja od strane vrtića roditeljima najviše odgovaraju (moguće je zaokružiti više odgovora).
- h) Osobni kontakti pri dolasku/ odlasku iz vrtića
  - i) Pisane informacije / brošure
  - j) Pisane informacije / individualno mišljenje o mom djetetu
  - k) Informacije / obrada pojedinih tema na web-stranicama vrtića
  - l) Plan i program ustanove dostupan u tiskan obliku ili na web-stranicama vrtića
  - m) Kalendar događanja
  - n) Informacije putem društvene mreže (primjerice grupa roditelja iste odgojne skupine na facebook-u)

<p>25. Ekonomski status većine roditelja djece u skupini (više od 50%) procijenili biste kao:</p> <ul style="list-style-type: none"> f) izrazito dobar g) dobar h) osrednji (srazmjerno uvjetima) i) loš j) izrazito loš 	<p>26. Koje je po Vašem mišljenju optimalno vrijeme u kojem roditelji mogu sudjelovati u aktivnostima u vrtiću</p> <ul style="list-style-type: none"> f) tijekom radnog vremena vrtića g) pred kraj radnog vremena vrtića h) poslije radnog vremena vrtića – prevečer i) vikendom j) ne odgovara mi ni jedan termin
---	--

27. Molimo procijenite koliko su roditelji zainteresirani aktivno se uključiti u odgojno-obrazovni proces pri čemu je:

1= u potpunosti su zainteresirani

2= zainteresirani su ponekad se uključiti (jednom mjesečno u poneku aktivnost)

3= zainteresirani su, ali im profesionalne obveze ne ostavljaju vremena za to

4= nisu zainteresirani

	Uključenost roditelja u konstrukciju kurikuluma	u potpunosti	ponekad	nemaju vremena	nisu zainteresirani
8.1	Planiranje odgojno-obrazovnog rada.	1	2	3	4

8.2	Organiziranje uvjeta za optimalan odgojno-obrazovni rad.	1	2	3	4
8.3	Sudjelovanje u pojedinim odgojno-obrazovnim aktivnostima u vrtiću.	1	2	3	4
8.4	Posjet radnom mjestu roditelja	1	2	3	4
8.5	Zajednička druženja, izleti.	1	2	3	4
8.6	Vrednovanje (analizu) odgojno-obrazovnog rada.	1	2	3	4

28. Molimo vrednujete kako bi aktivno uključivanje roditelja utjecalo na odgojno-obrazovni proces:

1= u potpunosti se slažem

2= slažem se

3= ne slažem se

4= u potpunosti se ne slažem

	Doprinos procesu	u potpunosti se slažem	slažem se	ne slažem se	u potpunosti se ne slažem
9.1	Doprinielo bi kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa.	1	2	3	4
9.2	Doprinielo bi cjelovitom razvoju djece.	1	2	3	4
9.3	Pozitivno bi utjecalo na odnose roditelja i djece	1	2	3	4
9.4	Pozitivno bi utjecalo na odnose roditelja i odgajatelja	1	2	3	4
9.5	Otežalo bi odgojno-obrazovni proces	1	2	3	4
9.6	Dodatno opteretilo odgajatelja	1	2	3	4
9.7	Smanjilo odgovornost odgajatelja skupine	1	2	3	4

29. Molimo procijenite suglasnost s navedenim iskazima pri čemu je

1= u potpunosti se slažem

2= slažem se

3= ne slažem se

4= u potpunosti se ne slažem

	samoprocjena	u potpunosti se slažem	slažem se	ne slažem se	u potpunosti se ne slažem
10.1	Volim biti odgajateljica	1	2	3	4
10.2	Kompetentna sam raditi s djecom u mojoj odgojnoj skupini	1	2	3	4
10.3	Kompetentna sam za rad s roditeljima u okviru odgojno-obrazovnog procesa	1	2	3	4
10.4	Suradnja i izgrađivanje partnerskog odnosa s roditeljima mi je važna	1	2	3	4

10.5	Zadovoljna sam suradnjom s roditeljima djece u svojoj odgojnoj skupini	1	2	3	4
10.6	Tijekom formalnog obrazovanja stekla sam potrebne kompetencije za rad s roditeljima u okviru odgojno-obrazovnog procesa	1	2	3	4
10.7	Tijekom osobnog profesionalnog rada razvila sam potrebne kompetencije za rad s roditeljima u okviru odgojno-obrazovnog procesa	1	2	3	4
10.8	Kontinuirano se profesionalno usavršavam	1	2	3	4

30. Molimo naznačite Vašu dob _____ (godine)	31. Molimo navedite godine radnog staža na poslovima odgajatelja _____ (godina)
32. Razina Vašeg formalnog obrazovanja e) viša škola ili prvostupnica f) visoka škola / fakultet g) poslijediplomsko obrazovanje	33. Vaš bračni status: f) u braku g) u izvanbračnoj zajednici h) razvedeni ili razdvojeni i) nikada nisam bio u braku ili izvanbračnoj zajednici j) udovac / udovica
34. Ako imate vlastite djece, navedite koliko _____ (upisati broj djece u obitelji).	

35. Imate li još prijedloga kako bi vrtić mogao doprinijeti optimalnom uključivanju roditelja u odgojno-obrazovni proces u vrtiću?

---

36. Želite li još nešto nadodati?

Hvala na sudjelovanju i pomoći!

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Jelena Županić izjavljujem kako sam samostalno napisala ovaj diplomski rad pod nazivom: Očekivanja roditelja i odgojitelja od međusobne suradnje.

POTPIS:

Jelena Županić